

TIDNINGEN

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 3/2018 • ÅRGÅNG 127

8 RÅD

för tassar som
haft det tufft

**"ACCEPTERA HUNDEN
SÅSOM DEN ÄR"**

Läs Kerstin Malms gästkrönika
SIDAN 34

+

**EFTER SOMMARTORKAN
- SÅ DRABBAS DJUREN**

SID 6

TEMA FISKARNAS VÄLFÄRD

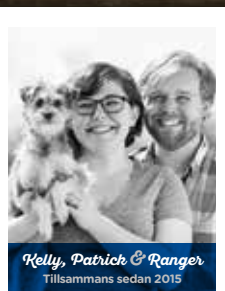
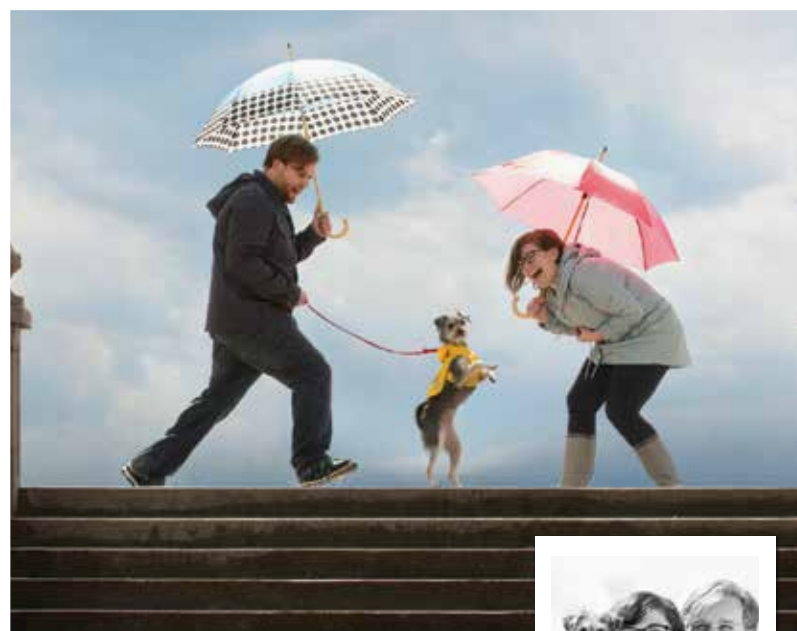
De tysta djuren under ytan

Vi tittar på bristerna hos bedövningsmetoderna, slakthanteringen och lagstiftningen som ska skydda världens vanligaste sällskaps- och livsmedelsproducerande djur. SIDAN 8

Hill's stöder djurhemmens viktiga arbete

Vår mission har i mer än 75 år varit att medverka till att berika och förlänga det speciella förhållandet mellan människor och deras husdjur.

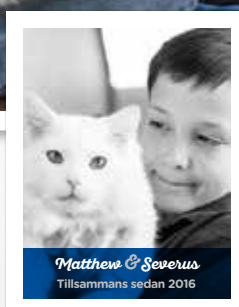
Samtidigt brinner våra hjärtan också för hundar och katter som inte har en kärleksfull familj och ett trevligt hem. Därför stöder vi lokala djurhem och välgörenhetsorganisationer i hela världen. Genom att bland annat donera balanserat foder hjälper Hill's varje år till att rädda nästan en miljon hundar och katter världen över.

Livet är bara
**Bättre
Tillsammans**

Genom att ge djuren precis den näring de behöver från den dag de kommer till djurhemmet ser vi till att deras hälsa är högsta prioritet. Och friska djur är lyckliga djur som snabbare hittar en ny familj!

Lyckligtvis är svenskarna riktigt bra på att adoptera sina nya husdjur från djurhem, och på det sättet ge hundar eller katter en ny chans. Samtidigt kan man vara säker på att få en vän för livet!

Livet är bara
**Bättre
Tillsammans**

TEMA FISKARNAS VÄLFÄRD

8 De är världens vanligaste livsmedelsproducerande djur och varje dag slaktas hundratusentals. Ändå är kunskapen om dem lägre än vad den är om flera andra djurarter. Vi djupdyker i fiskarnas välfärd. Följ med under ytan.

TIDNINGEN DJURSKYDDET

REDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE
Katarina Hörlin

LAYOUT & BILDBEHANDLING
Nevada Media

KORREKTURLÄSNING
Majk Michaelesdotter

ANNONSANSVARIG
D. A Media
Agneta Kempe Erneberg
agneta@da-media.se

OMSLAGSFOTO
LAURA WOLF - FLICKR.COM/PHOTOS/LAURAWOLFARTIST

ISSN
1651-4505

TRYCK
Sörmlands Printing Solutions AB

MATERIAL
Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

NÄSTA MANUSSTOPP
19 november

KONTAKT
redaktionen@djurskyddet.se

7 Jaga djur med pilbåge? I Sverige? Förslaget finns. Kritiken är enorm.

20 Åtta toptips för trampdynorna.

25 Djurskyddet Westra Wermland får folk att tävla i kattkastning!

28 **Vi tipsar.** Det är dags för höstläsning. Ett uppslag med härlig bokinspiration väntar!

30 **Djurkryssset.** Lös kluriga korsordet för chansen att vinna fina priser som kan hjälpa fåglarna.

34 **Gästen.** Kerstin Malm skriver krönika om vikten av att acceptera sin hund som den är.

+ **22** - Häng med på 50-årsjubileum hos Djurskyddet Kristinehamn!
27 - Katten Bagheeras hälsningar.
32 - Frågor & Svar. Våra experter svarar på läsarnas frågor.
36 - Medlemsinformation & kontaktpuppgifter till föreningarna.

Katarina Hörlin
Redaktör, tillsammans med Griffin, pudel.
redaktionen@djurskyddet.se

LEDARE

Djuren under ytan

Horngädda, lyrtorsk och hälleflundra. Knot, koikarp och kantnål. Redan namnen på dem är spännande. Ändå är vi många som inte har vetat så mycket om fiskar och deras liv.

I förra numret frågade vi samtliga riksdagspartier hur de ansåg att djurskyddet för fisk borde höjas. Alla verkade ense om att frågan var viktig och gav olika förslag. Trots det blev djurskydd för fisk inte särskilt framträdande under valrörelsen.

Det är ändå märkligt. För sett till antal är fiskar våra vanligaste sällskaps- och livsmedelsproducerande djur. Personer som inte äter kött av djurskyddsskäl äter ofta fisk. Men vet folk att fisken de köpt kan ha legat och kvävt till döds i timmar?

Frågan ställer forskaren Albin Gräns och ni möter honom på temasideorna, där han bland mycket annat berättar om bedövningsmetoder som många trott varit bra kanske bara gör fiskarna orörliga innan slakt, men de är ändå vid medvetande. Ett scenario kanske värdig en skräckfilm, men helt ovärdig behandling av djur.

Bristerna är många. Fast medvetenheten ökar och nya samarbeten uppstår: Läs mer om dem i tidningen.

Hösten är äntligen här och dagarna mörkna minut för minut. Tänd gärna läslampan och låt dig inspireras av alla fina böcker som vi tipsar om, gamla som nya, dikt och verklighet. Fast följ först med till Djurskyddet Kristinehamn, som firar femtioårsjubileum i år.

”Vi förändrar inte världen för att vi räddar ett djur. Men vi förändrar världen för just det djur vi räddar” säger en av eldsjälarna, som ni möter på sidan 22.

Under femtio år blir det stora förändringar, djur för djur, dag för dag.

Välkomna till höstens tidning. ✕

TYCK TILL!

Mejla dina tankar och åsikter till redaktionen@djurskyddet.se. Läs fler artiklar på tidningen.djurskyddet.se

Vilda djur led i sommartorkan

Olle Arvids: Spannar med vatten kan rädda liv

Många vilda djur led när det var så varmt och torrt som i somras. Älgar och rådjur saknar svettkörtlar: Redan vid 15 grader börjar älgarna få det jobbigt och söker sig till vatten och skugga. Växtligheten kan inte ta upp lika mycket kväve när det är torrt och varmt, och innehåller mindre näring än under ett svalt och fuktigt år. Det betyder att djuren blir sämre rustade för vintern eftersom de inte hittar föda av lika god kvalitet. Torkar blåbärsriset bort kan det bli riktigt illa. Då förlorar rådjuren en viktig födokälla till vintern, och en massvält kan inte uteslutas. På kvällarna ser jag ofta hur rådjuren går och betar i diken mellan åkrarna och vid vägarna, där det i bästa fall ännu är lite fuktigt och finns en del frisk växtlighet kvar.

Rådjurskiden har en sämre överlevnad än normalt ett sådant här år. Får mamman dåligt med vatten och näring kan hon inte producera lika mycket mjölk åt sina små, och när kiden själva ska börja äta fast föda hittar de inte de friska, gröna bladen som borde finnas. Då växer de inte så fort som de borde.

Smågnagare är normalt rävens huvudföda, och som allt annat beroende av vatten och frisk grönska. Under ett torrår är det knappast läge att massföröka sig, och då måste räven hitta andra bytesdjur. Daggmaskar är normalt grävlingens favoritmat, men var hittar man sådana när marken är stenhård och kruttorr? För både räv och grävling blir kiden alltmer intressanta. Alla måste ju försöka överleva så gott de kan.

I vintras fick jag för första gången intrycket av att det fanns fler bockar än getter på min rådjursmatplats. Även det kan faktiskt ha att göra med att vi har haft flera rejält torra somrar efter varandra. Kidens kön påverkas nämligen av getternas kondition, främst under brunsten i juli–augusti men även senare under

hösten och vintern. Friska, välnärda rågetter får oftast getkid, medan svagare getter oftast får bockkid. Bockkiden är oftast kraftigare och har större chans att överleva i svåra tider. Detta kan också ses som en självreglering av rådjursstammen. En stam som till stor del består av bockar kan ju inte föröka sig lika snabbt som en där getterna är flest. Tillväxten blir lägre (även utan mänsklig inblandning) och då räcker knappa födoresurser längre åt var och en.

Vad kan man då göra för att hjälpa djuren när det är varmt och torrt? Ni som bor med skogar och fält inpå er kan gärna ställa ut några vattenspannar åt djuren. Det ska vara spannar utan handtag, för skulle ett rådjur få handtaget om halsen kan det gå illa. Glöm inte att byta vatten varje kväll, så att det håller sig friskt. Små stillastående vattensamlingar till exempel trädgårdsdammar med dåligt vatten kan faktiskt bli dödsfällor för djur som desperat måste ha något att dricka. Spannar med friskt vatten kan rädda liv!

Olle Arvids

Foto: Olle Arvids

MEST LÄST PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Mest läst det senaste kvartalet 2018

1. Så hjälper du fågelungen bäst
2. Expertfråga: Min hund har blod i bajset
3. Så lagar du egen hundmat
4. Så ska riksdagspartierna arbeta för djuren
5. En förvildad tamkatt kan aldrig bli en vildkatt

Stora problem? Stora lösningar!

Canikur® Pro
- när hunden är
lös i magen

Canikur® Pro innehåller hjälpämnen med **tredubbla funktioner** som stärker och bevarar hundens **tarmbalans**.

Läs mer och beställ
broschymaterial på:

www.bivet.nu/se

Nya straff i jakthärva

■ **Straffen för några** av de fem män i Norrbotten som dömdes i "Jaktbrotts-härvan" ändrades i hovrätten. Åtal för jaktbrott mot björn ogillades av hovrätten, därmed sänktes straffet för den man som fick längst påföljd i tingsrätten till ett år och tre månader för bland annat medhjälp till jaktbrott mot en järv och grovt vapenbrott. Hovrätten dömde två män till fängelse i tio respektive åtta månader, de villkorliga domarna mot övriga två män kvarstår. Ärendet tas ej upp i Högsta Domstolen. ✕

Kritik lyftes mot djurskyddskontroll

■ **"Skapa ett nationellt** centrum för djur-tillsyn med centralt anställda inspektörer!" Det uppmanade tidigare djurskydds-kontrollant Linnea Stålhandske under ett seminarium i Almedalen i somras, där hon förde fram skarp kritik mot dagens system. – Antalet kontroller har halverats. Djur far illa. En ny myndighet måste ta över ansvaret från länsstyrelsen! Länsstyrelsens representant höll inte med. Läs hela referatet från detta och andra seminarium på webbtidningen: www.tidningen.djurskyddet.se ✕

Ny utredning om djurplågeri

■ **Strax före valet** kom beskedet att regeringen tillsatt en särskild utredare för att undersöka om djurplågeristrafen ska skärpas. Lars Wallinder utreder och uppdraget ska redovisas år 2020. ✕

Ingen licensjakt på varg i vinter

■ **Den svenska** vargpopulationen har minskat visar den senaste inventeringen. Därför kommer inte Naturvårdsverket tillåta licensjakt på varg under januari och februari 2019.

Grundat på vetenskapliga rapporter behövs minst 300 vargar för att vargen i Sverige ska ha gynnsam bevarandestatus. Vid senaste inventeringen fanns 305 vargar i Sverige, motiverade Naturvårdsverket beslutet. ✕

Både katt och hund förknippas med kärlek, visar en vetenskaplig undersökning.

Lojal hund och personlig katt

Det finns runt två miljoner katter och hundar i Sverige, de sysselsätter 8 000 personer och bidrar med sju miljarder till BNP. Nu har de värden människor fäster vid hundar och katter undersökts.

– Människor förknippar hundar och katter med många typer av värden, såväl direkta och indirekta användarvärden, som värden som inte är förknippade med att en person har kontakt med djuren, säger Ruben Hoffmann, fil dr i ekonomi vid SLU och en av forskarna bakom undersökningen "Economic Perspective on the Value of Cats and Dogs", där 1 267 personer besvarat en hundenkät och 760 en kattdito via Facebook.

– Vi frågade vilka aspekter man förknippar hundar och katter med. Frågan var helt öppet

ställd. Både människor som hade hund eller katt och de som inte hade det svarade. Emotionellt stöd var viktigt både vad gäller hundar (kärlek, glädje, lojalitet) och katter (kärlek) medan socialt stöd var mer framträdande för hundar (vänskap, sällskap). För katter var djurets personlighet tillsammans med kärlek mest framträdande.

Hur går ni vidare?

– Vi ska se om vi kan sätta ett monetärt värde på hur människor värderar sina djur. Det går inte att bara fråga "Hur mycket är din hund värd?" då skulle svaren kunna bli "En miljon!" eller "Ovärderlig!" Vi utgår istället från människors subjektiva välmående, kopplar det till djuret och beräknar sedan indirekt ut ett implicit monetärt värde. ✕

Älgarna ska få lugn efter värmen

■ **Länsstyrelsen i Kalmar** förbjöd i juli all träning och jakt med hund på älg och vildsvin fram till den 30 september, på grund av torkan och värmen. Efter beslutet hörde lantbrukare av sig till viltförvaltningsdelegationen och tog upp problemen som uppstår med vildsvinsskador i bland annat majsält där det "på grund av hundförbudet inte går att skrämma ut vildsvinen".

– Vi har tagit ett nytt beslut där vi tillåter en viss skyddsjakt på vildsvin med hund i framförallt majsält. Det råder som bekant en akut foderbrist inom lantbruket så de måste kunna freda sina grödor, säger Mattias Persson, vilthandläggare på djurenheten.

Det är första gången länsstyrelsen i Kalmar

beslutat förbjuda träning och jakt på sommaren.

– Förut har det varit stora snömängder och skare som motiverat förbud att jaga med hund. Aktuellt förbud gäller främst för att älgen ska kunna få det lugnt i skogen efter den extrema torkan, säger Mattias Persson.

Flera vildsvinshundar jagar även älg, därför omfattas dessa hundar av förbudet trots att vildsvinen verkar ha klarat torkan bra, förklarar han.

– Länsstyrelsen har i nuläget inga planer på att gå ut med några särskilda rekommendationer inför höstens älgjakt med tanke på torkan som varit. Älgförvaltningsgrupperna kan revidera sina planer om de finner behov av att ändra planerad avskjutning. ✕

Ny stor fästing i Sverige

■ **För första gången** har vuxna fästingar av arten Hyalomma upptäckts i Sverige. Hästarna de satt på har inte haft kontakt med utlandet. Fästingarna är stora och kända för att bära skadliga smittämnen. En av dem var en flyttfågelsfästing, Hyalomma marginatum.

– De tre fynden av vuxna Hyalomma-fästingar är unika i Sverige. En förklaring kan vara att sommaren har varit lång, varm och torr vilket kan ha möjlig-

Hyalomma-fästing

gjort för dessa fästingar att utvecklas från nymf till vuxna, vilket normalt inte sker norr om Alperna, sa Giulio Grandi, SVA, Sveriges veterinärmedicinska anstalt.

Hästarna fanns i Nyköping, Koppom och Landskrona. Ingen av dem har smittats.

SVA ber alla att fortsätta skicka in och fotografera ovanliga fästingar till dem. ✕

Foto: Statens veterinärmedicinska anstalt

"Det är inte vettigt att ha folk som gillar karuseller ansvariga för schimpanser", sa en källa till Gefle Dagblad.

Intern kritik mot Furuvisparken

■ **22 anställda** och tidigare anställda kritiserar Furuvisparken för att satsa mer på åkattraktioner än på sina djur, enligt en granskning i Gefle Dagblad, GD.

– Det är inte vettigt att ha folk som gillar karuseller ansvariga för schimpanser. Det är hela problemet, sa en källa till GD och tog upp dåliga faciliteter för veterinären, inte tillräckligt med bakhägn för sjuka och nyfödda djur,

bristande brandskydd där djur hålls och ett nerslitet schimpanshus.

Enligt GD har 5,5 miljoner kronor satsats på djuren under 2010–2017 och 48 miljoner kronor på karuseller. Cirka 300 000 besökare kom 2017.

Varken VD:n eller informationschefen känner igen sig i den bild tidningens källor för fram. ✕

Jakt med pilbåge – "oacceptabelt"

■ **Naturvårdsverkets förslag** att tillåta jakt med pilbåge i Sverige mötte massiv kritik från tre av de stora svenska djurskyddsorganisationerna.

– I strategi för svensk viltförvaltning ska vi utveckla möjligheten att använda nya sätt att jaga. Vi föreslår nu en begränsad möjlighet att jaga med pilbåge i Sverige: Den som jagar ska både ha vanlig jägar-examen och en internationell bågexamen, sa vilthandläggare Frederik Treschow, Naturvårdsverket.

Djurskyddet Sverige, Svenska Djurskyddsföreningen och Djurens Rätt slog i ett gemensamt pressmeddelande fast att pilbågsjakt är oacceptabelt ur djurskyddsperspektiv.

– Jakt får inte innebära att man ökar de djurskyddsmässiga riskerna bara för att ge jägarna mer spänning i upplevelsen, sa Åsa Hagelstedt, Djurskyddet Sverige. Johan Beck-Friis, Svenska Djurskyddsföreningen, förklarade:

– I ett land som Sverige kan vi inte acceptera några andra jaktmetoder än de som är effektivast, snabbast och skonsammast för de jagade djuren.

År 2019 kan förslaget bli verklighet. ✕

Kattutredning på G

■ **I juni i år** klubbade riksdagen en ny djurskyddslag. Obligatorisk ID-märkning och registrering av katt var ej med. Det ska utredas. Ulrika Geijer håller i utredningen.

– Jag har skickat ett brev och Djurskyddet Sveriges kattrapport till henne, säger Åsa Hagelstedt, generalsekreterare. ✕

TEMA FISKARNAS VÄLFÄRD

DAGS ATT TA FISKAR PÅ ALLVAR

Fisk är Sveriges vanligaste lantbruksdjur, sällskapsdjur, försöksdjur och villebråd. Trots det vet vi så lite om dem. Sedan årtionden klipps deras fettfena av, trots att den behövs för att navigera. Varför? Gammal vana. Blir de mer stressade av bedövningsmedlen innan slakt än av själva slakten? Ingen vet. Det vi vet är att det finns fler än 30 000 arter. De är extremt olika och ska hanteras på olika sätt. De kan samarbeta och de är intelligenta. Dags att ta fiskar på allvar.

En nyfiken koikarp simmar fram för att kika. Just den här finns på Fjärilshuset i Haga, Stockholm.

Fiskar är komplexa djur

Det finns en föreställning om att fiskar skulle sakna intelligens och inte kunna känna smärta. Inget kunde vara mer fel. Forskaren Albin Gräns är en av de som med plågsam tydlighet genom olika vetenskapliga studier och föredrag kunnat visa att djurskyddet för fisk är gravt eftersatt.

Fiskar kan känna smärta, men behandlas som om de inte kunde det. Till seminariet ”Varför finns inget djurskydd för fisk?” som Djurskyddet Sverige höll i Almedalen ifjol hade arrangörerna bjudit in flera representanter för livsmedelskedjan, men fått nej. – Desto viktigare då att vi sprider kunskap och att vi gör det nu, sa Åsa Hagelstedt, generalsekreterare för Djurskyddet Sverige när hon välkomnade publiken.

För detta är ingen liten djurskyddsfråga. Sett till antal är fisk Sveriges vanligaste lantbruksdjur, sällskapsdjur, försöksdjur och villebråd, slog forskaren Albin Gräns fast.

– Vi säger ofta fisk, som vore de en och samma sort. Men en fisk är inte en fisk. Det

finns över 30 000 arter. De är extremt olika och måste hanteras på olika sätt. Deras beteende är komplexa.

Det finns putsarfiskar på korallreven som bara väljer att fuska med sitt jobb om det inte står nya kunder på kö. Andra kan under högvatten memorera strukturen på stranden så att de vet hur de ska hoppa mellan olika vattenpölar för att ta sig tillbaka ut på öppet vatten när lågvattnet kommer. Vissa kan gå. På land! Forskaren Emily Standen har tränat bichirfiskar att gå på fenorna (se filmen på youtube: sök på hennes namn + fisk, reds anm).

Djurskyddslagen slår fast att djur som hålls av människan ska ”behandlas väl och

skyddas mot onödigt lidande och sjukdom”. Trots det behandlas fiskar på ett sätt som skapar lidande.

– Genom åren har det hävdats att fiskar inte kan känna smärta. Att de saknar smärtreceptorer och de hjärnstrukturer som krävs. Forskning visar att det inte är så. Idag vet vi att fiskar har smärtreceptorer.

Därför är flera gamla vanor i samband med fiskar problematiska med den kunskap som finns idag. Inte minst det omfattande elfisket som används för att bedöma den ekologiska statusen i svenska vattendrag.

– Här används ström för att mobilisera, fånga in och mäta fisktillgången. En studie på lax visade att nästan 15 procent av två-årslaxarna som bedövades med elfiske fick brott i sin ryggrad. De flesta dog inte men simmade vidare med bruten ryggrad.

Ett annat exempel på vad människor rutinmässigt och helt i onödan utsätter fiskar för drabbar de 1,7 miljoner fiskar som varje år släpps ut från Sveriges många kompensationsodlingar.

– Det är fiskar som generellt har en liten chans att överleva. Nu visar nya forskningsresultat att när fiskarnas fettfena, en liten

fena som sitter på fiskens rygg, vilken länge ansetts vara onödigt klipps bort så begränsas i själva verket fiskarnas simförmåga. Kanske kan detta vara en bidragande orsak till den låga överlevnaden? Om det är så: varför fortsätter man klippa av fenan?

– Dessutom är det ett värdelöst namn. Fenan innehåller inte ens fett. Däremot har ny forskning visat att den är full av nerver. Den är där för att fisken ska kunna finreglera sin simning, säger Gräns.

Generellt återhämtar sig fisk långsammare än däggdjur. Detta kan få konsekvenser för de fiskar som råkar ut för Catch and Release, som går ut på att fånga en fisk, ta en bild på den och sedan släppa den fri.

– En regnbåge som jagas till utmattning har en cirka 90 procentig överlevnad. Jagas den till utmattning och därefter exponeras för luft i 30 sekunder har den en cirka 60 procentig överlevnad. Hålls de en minut i luften är överlevnaden cirka 20 procent.

– Hur många fiskar klarar sig när de släpps tillbaka i vattnet? frågade Albin Gräns, vars siffror bygger på en undersökning av Ferguson och Tuft från 1992. ✕

Miljarder viltfångade fiskar kvävs långsamt ihjäl

I hela världen viltfångas uppskattningsvis över 1 000 miljarder fisk varje år som blir mat. 500 miljarder fisk blir till foder, bland annat till lax. Majoriteten av dessa viltfångade fiskar utsätts för långdragen pina innan de avlider.

Albin Gräns visar en bild på tusentals fiskar som dragits upp i en nätkasse på en båt och berättar att en holländsk studie av fiskande i norra Europa visade att för de arterna som ingick i studien tog det mellan en och fyra timmar för fiskarna att förlora medvetandet när de väl var uppdragna ur vattnet.

– Det betyder att uppskattningsvis över 1 000 miljarder fiskar ligger och kvävs innan de förlorar sitt medvetande. Ännu värre kan det bli om fiskar läggs på is. För ett växelvarmt djur som fisk innebär detta att deras syrekonsumention går ner och tiden det tar innan de kvävs till döds kan bli ännu längre.

Idag finns inga lagar som slår vakt om djurskyddet för viltfångad fisk. Djurskyddslagen gäller endast djur som hålls av människor. Jaktlagstiftningen gäller endast däggdjur och fåglar. – Eventuellt skulle djurplågerilagstiftningen kunna tillämpas på detta, men det är inget som används idag.

Så tills vidare plågas miljarder fiskar varje år till döds av kvävning vilken kan pågå i timmar. De märkningar som finns på fiskförpackningarna ger inte någon ledning vad gäller djurskyddet vid slakten, enligt Gräns. Varken MSC-, asc- eller KRAV-märkningen tar upp slaktmetoderna. Så en KRAV-märkt filé i frysdysken kan ha utsatts för samma sak vid slakten som en konventionell fisk.

– Vet folk om att de köper fisk som kan ha legat och kvävts i flera timmar? frågar Albin Gräns.

– Min bild är att många animaliekonsumenter som vill agera som medvetna konsumenter av djurskyddsskäl väljer att äta bara fisk. Efter det här föredraget står det ju klart att det inte är ett bättre alternativ, sa Åsa Hagelstedt, generalsekreterare, Djurskyddet Sverige under seminariet, där även Jordbruksverkets

Foto: iStock Photo

djurskyddssamordnare Helena Elofsson deltog via en förinspelad intervju. Hon sa: – Den odlade fisken omfattas av djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och våra djurskyddsföreskrifter för odlad fisk. Dessa gemensamt ger tillräckligt skydd. Men vi välkomnar även EU-gemensamma regler. EU-kommissionen håller just nu på att utreda skyddsaspekter vid avlivning av fisk. Den rapporten väntar vi på!

I vintras kom den. Vad tar ni med er? – Kommissionen skriver att det nu inte är lämpligt att införa specifika djurskyddsbestämmelser för fisk vid slakt och avlivning. De hänvisar istället till frivilliga åtgärder inom industrin, mer forskning och ytterligare dialog kring detta i EU:s plattform för djurskydd. Vi delar deras syn att det är viktigt att öka utbytet av information mellan länderna och sprida de erfarenheter och den vetenskapliga forskning som finns om fiskvälfärd. På det senaste mötet med EU:s djurskyddsplattform tog Grekland på sig att leda en informell undergrupp för djurskyddsfrågor kring fisk. Som svensk representant framförde jag vårt stöd, säger Helena Elofsson, som hoppas att metoder för bedövning och slakt ska diskuteras i gruppen.

Läs mer om EU-arbetet på sidan 14. ✕

”Bedövningen kan vara värre än slakten”

Varje år slaktas 12 800 ton fisk i svenska fiskodlingar. Uppskattningsvis rör det sig om mellan 4 miljoner och 6 miljoner fiskar. Vanligast är regnbåge, näst vanligast fjällröding.

Djurskyddslagen gäller även för svenska vattenbruksdjur. Den säger att vid slakt ska ”bedövning ske så att djuren snabbt blir medvetslösa. Medvetandet får inte återkomma.” Trots det bedövas de flesta fiskar med koldioxid, en metod som kan vara mer plågsam än själva slakten.

– Koldioxid har dömts ut av Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa OIE och Europeiska myndigheten för livsmedels-säkerhet EFSA. Har ni någon gång sett en fisk komma i kontakt med koldioxid vet ni att fisken avskyr det och gör allt för att komma därifrån, säger Albin Gräns.

Fiskarna bedövas genom att de flyttas till vatten som mättats med koldioxid. Dessvärre är det inte alltid som personalen fått tillräckliga instruktioner i hur vattnet ska mättas med koldioxiden. Albin Gräns har varit på flera studiebesök, där det varit plågsamt tydligt att de fiskar som skulle ha blivit medvetslösa inom några minuter ännu efter 35 minuter i koldioxidbaljorna förgäves försökte ta sig därifrån.

– Det är också uppenbart att det finns fiskar som återhämtar sig trots bedövningen, säger Albin Gräns och visar en film han spelat in från ett av sina studiebesök, där fiskarna under lång tid kämpar emot att kvävas. Till och med 70 minuter senare fanns fisk som med blodet rinnande ur halsen vred sig i tanken.

– Så här illa behöver det inte se ut, men i det här fallet vet inte de som utför metoden hur de ska göra. De bubblar inte vattnet som de ska och för många fiskar finns i baljan. Frågan är om det inte vore

bättre att skära halsen av fiskarna direkt, istället för att först stressa dem i den felaktigt blandade koldioxiden och sen ändå skära halsen av fiskar som ännu inte förlorat medvetandet, säger Albin Gräns.

I Sverige dominerar bedövning med koldioxid. Det är relativt billigt och löser sig lätt i vatten, men på grund av de många problem som är förknippade med denna metod har den beskrivits som oacceptabel i nationella och internationella riskutvärderingar. Norge som är världs-ledande inom laxodling har infört ett förbud mot bedövning med koldioxid, men i brist på vetenskapligt grundade riskutvärderingar av alternativa metoder är koldioxidbedövning fortfarande tillåten i Sverige.

En alternativ metod som föreslagits vara bättre ur ett djuretiskt perspektiv är bedövning med el. Denna metod har funnits sedan 1980-talet men användningen är förknippad med en hel del problem vid bedövning av laxfisk. Till exempel kan den leda till skelettskador och muskelblödningar, vilket sänker marknadsvärdet på den slutliga produkten, förklarar Albin Gräns. Under de senaste åren har metoden dock utvecklats för att minimera dessa problem och idag är det en relativt vanlig metod för att bedöva lax i Norge. Fortfarande kvarstår uppgiften att undersöka hur fiskar reagerar på de nya elbedövningssystemen som finns på marknaden och hur fiskens välfärd påverkas vid elbe-

Albin Gräns.

dövning jämfört med andra metoder som idag används.

För två år sedan publicerade forskarna inom välfärdsprojektet FRESH, Fish REaring and Stress Hazards, artikeln ”Stunning fish with CO2 or electricity: contradictory results on behavioural and physiological stress responses”, i den vetenskapliga tidskriften Animal. Resultaten var oväntade och har väckt en del uppmärksamhet.

– Vi jämförde aversiva beteenden, alltså beteenden som utförs då fisken känner sig stressad, och fysiologiska stressindikatorer, inklusive plasmanivåer av stresshormonet kortisol i fjällröding som bedövats med antingen koldioxid eller elektricitet. Alla fiskar som bedövades med koldioxid visade ett tydlig flyktbeteende som varade i flera minuter efter det att de släpptes ner i karet med koldioxidmättat vatten. Fjällrödingarna som bedövades med el blev däremot orörliga i nästintill samma sekund som de kom i kontakt med elutrustningen, berättar Albin Gräns.

I försökets andra del mättes halten av stresshormonet kortisol i fjällrödingarna.

– Det var här som resultaten överraskade oss. De fjällrödingar som bedövats med el hade mer än dubbelt så höga halter av stresshormonet kortisol jämfört med fiskar som bedövats med koldioxid. De stressfysiologiska mätningarna visade alltså direkt motsatta förhållanden i jämförelse med beteendeobservationerna.

Med dessa resultat kan forskarna inte rekommendera odlare att byta från koldioxid till elbedövning. Fler nya studier

Regnbåge är den vanligaste fisken som slaktas i svenska fiskodlingar.

behöver göras för att reda ut de motsägelsefulla resultaten.

– En stor begränsning i vårt arbete är att vi inte har något tillförlitligt sätt att mäta grad av medvetande på fisk. Detta är viktigt eftersom djurvälståndet vid slakt endast påverkas om djuren är ”vakna” och således upplever vad de utsätts för. Från resultaten av vår studie vet vi alltså inte om elmetoden som vi använde för att ”lugna” fisk i samband med slakt i själva verket endast gjorde fiskarna orörliga och på så sätt bara ”lugnade” oss som åskådare, förklarar Albin Gräns.

För att få en uppfattning om vad fisken upplever som stressande måste dess beteendemässiga och fysiologiska stressresponser i verkliga situationer studeras.

– Vi ska därför fortsätta med odlingsbaserade försök på plats ute hos odlare.

Med hjälp av ny teknik som kan mäta blodflöde, hjärtfrekvens, rörelsemönster och temperatur kan under en längre tid ett antal fiskar, som simmar fritt tillsammans med de andra fiskarna på odlingen, följas.

– På så sätt kan vi jämföra olika metoder och identifiera de, ur ett välfärdsperspektiv, kritiska momenten under slaktprocessen. Genom att sedan återskapa dessa kritiska moment under välkontrollerade förhållanden i universitetens fiskhållningslaboratorium kan vi gå vidare och studera ytterligare fysiologiska förändringar samt grad av medvetande hos fisken för att bättre förstå hur fisken påverkas.

Nu är Albin Gräns igång med att undersöka hjärtförstoring och kärlkramp hos regnbåge. Undersökningen beräknas vara klar om ett år. I sitt arbete som forskare träffar han många matfiskodlare.

– Jag är ju ofta beroende av dem för att

få tillträde till odlingarna och göra mina undersökningar, och jag upplever att de är mycket intresserade och öppna. De vill ju också få så bra förhållande för fiskar som möjligt.

Under ett av hans föredrag frågade en person i publiken hur hanteringen av skal-djur, som kokas levande, kan få pågå?

– Om alla fiskar skällades direkt, likt räkor, hade det varit ett bättre sätt för dem att slaktas på än dagens långsamma kvävning, sa Albin Gräns, som gav den glädjande nyheten att FRESH och SCAW tar fram ett speciellt avsnitt för avlivning av fiski utbildningspaketet DISA.

– För att slakta djur måste man ha kompetensbevis. Det kan ges genom att man går en internetbaserad kurs, DISA. Det finns inget lagkrav på att ha gått utbildningen för fisk, men det är ett steg på vägen. ✕

EU:s fiskeexpert: ”Inget land är bra på fiskars välfärd”

Fiskars välfärd har länge varit ett eftersatt område. Nu satsar EU på att öka den. En ny undergrupp och en stor enkätundersökning om medborgarnas inställning till fiskvälfärd öppnar för förbättringar.

Fiskar utgör omkring 60 procent av jordens ryggradsdjur och är de mest exploaterade av människan. Vid slakt ses de inte ens som individer, utan räknas i vikt istället för antal.

En av de mest insatta på området är Douglas Waley, som leder fiskvälfärdsprogrammet inom Eurogroup for Animals. Det är en djurskyddsorganisation på europeisk nivå med 63 medlemsorganisationer, där bland annat Djurskyddet Sverige ingår.

Det finns gott om regelverk, säger Douglas Waley, men de behöver bli mer specifika och efterföljas bättre.

– Reglerna är generella, man talar om att fiskar ska besparas från onödigt lidande. För att översätta det till exempelvis slaktmetoder behöver man vara mer detaljerad.

Vissa länder har kompletterat med nationella riktlinjer – bland annat har Norge, Nederländerna, Tyskland och Tjeckien infört regler för hur fiskar får slaktas. I

Storbritannien finns en särskild märkning för lax och forell. I östra Europa är karpodlingar relativt bra, där djuren utfodras i dammar, har mer utrymme och lever likt sin naturliga miljö.

Men överlag är Douglas Waley kritisk till hur både vildfångad och odlad fisk hanteras.

– Jag kan inte säga att något land är bra på fiskars välfärd, säger han.

Två stora problem handlar om slakt och uppfödning, inte minst för odlad fisk som ofta lever hela sitt liv i fångenskap. I Sverige är det inte ovanligt att man avlivar lax med koldioxidmättat vatten, där det kan ta flera minuter innan fiskarna kvävs till döds. Världsorganisatioenn för djurhälsa, OIE, rekommenderar att slakt ska genomföras så att fiskar blir medvetslösa inom en sekund och avlivas innan de återhämtar sig. Det kan göras för hand eller med en maskin, till exempel med elektrisk bedövning.

För transport är fiskpumpar att föredra, vid både vild och odlad fisk. Odlad fisk hålls ofta i karga miljöer utan skydd, med onaturligt ljus eller för många timmar ljus. Det kan vara stora stim där smittor sprider sig lätt. Det är viktigt att skapa anläggningar som inte bara är anpassade för människorna som jobbar där, utan också för fisken. Att prata om fisk som en och samma sort är egentligen missvisande, då det rör sig om 30 000 arter med olika behov.

– Egentligen berör det en större fråga, nämligen att vi inte förstår fiskars behov särskilt väl. Mycket forskning har gjorts och mycket mer behöver göras. Bristen på kunskap är ett stort problem för fiskars välfärd, säger Douglas Waley.

Förutom de etiska skälen finns det starka ekonomiska argument för att förbättra djurskyddet. Om man till exempel bättre förstod kopplingen mellan stress och immunförsvaret, så skulle färre fiskodlingar drabbas av sjukdomar och massdöd.

Douglas Waley leder fiskvälfärdsprogrammet inom Eurogroup for Animals.

– Välfärden borde förbättras, om inte annat för att industrin annars kommer få större problem med hälsa och produktivitet. Regelverket är där och det kommer förbättras ju mer forskning som görs och kunskap når ut.

En god nyhet är att det nu skapas en undergrupp för fiskars välfärd inom EU-plattformen för djurskydd. Initiativet kommer från Grekland, med stöd av bland annat Sverige. Gruppen kommer att bestå av representanter från civilsamhället, industrin och EU-ländernas regeringar. Det är inte klart ännu vad gruppens fokus blir, men troligen odlad fisk.

– Förutom att planera framtida åtgärder kommer de att skapa riktlinjer för god praxis. Jag hoppas det leder till bättre villkor och mer fokus på fiskars liv, säger Douglas Waley.

Hur ser då framtiden ut? Ett hot mot fisken kommer från ett lite oväntat håll, nämligen miljörelsen. Detta för att fiske

ofta ger lägre miljöpåverkan än köttproduktion på land.

– Människor uppmuntras att äta mer fisk. Vi måste få folk att förstå att det är ännu bättre att inte äta fisk alls, säger Douglas Waley.

Han menar också att det råder en missuppfattning kring att äta fisk av hälsoskäl.

– Folk pratar om nyttiga fiskoljor och omega 3, men fisken skapar inte dessa ämnen. De kommer från alger och tång som fiskar äter. Om man vill få i sig de näringsämnen kan man lika gärna äta vattenväxter.

Ju mer medveten allmänheten blir, desto lättare är det att förändra politiken och industrin. Så, vad kan man själv göra för att förbättra för fiskar?

– Du kan berätta vilken fisk du vill äta, att du vill ha välfärdsgarantier för att sätta press på leverantörerna. Eller så kan du sluta äta fisk helt. ✕

FEM SÄTT ATT FÖRBÄTTRA VÄLFÄRDEN FÖR ODLAD FISK

1. Uppfödning. Fiskar bör födas upp i enlighet med sina naturliga beteende så långt det är möjligt.
2. Transport. Vattenkvalitet bör kontrolleras och riktlinjer införas för hur många fiskar som får transporteras tillsammans.
3. Slakt. Tydligare lagar kring avlivning. Fiskar ska helst slaktas i vatten och av utbildad personal.
4. Statistik. Fiskar ska räknas som individer, inte i ton. Välfärdsstatistik kring hälsa och dödlighet bör samlas in och publiceras.
5. Handel. EU bör kräva att importerad fisk håller hög välfärdsnivå.

Källa: Eurogroup for Animals årsrapport 2017

SÅ SER EU-MEDBORGARNA PÅ FISKARS VÄLFÄRD

En färsk enkätundersökning visar att majoriteten av EU-medborgarna bryr sig om fiskvälfärd.

Undersökningen är utförd av den brittiska undersökningsfirman ComRes på uppdrag av Eurogroup for Animals och Compassion in World Farming. 9 047 vuxna över 18 år i Storbritannien, Sverige, Tyskland, Frankrike, Italien, Schweiz, Spanien, Polen, Nederländerna och Tjeckien intervjuades i maj.

Om Sverige blir slutsatserna dessa:

”Endast ungefär en fjärdedel av vuxna svenskar känner att de åtminstone vet en hel del om hur fiskens djurskydd i Sverige är, även om de flesta är överens om att fiskens välfärd ska skyddas i samma utsträckning som andra djur vi äter.

De ser ett stort antal faktorer som är viktiga för god fiskvälfärd, särskilt rent vatten, en hälsosam och sjukdomsfri fisk och att de kan vara i en lämplig miljö.

Två tredjedelar av svenska vuxna är överens om att fisk är känslig, medan majoriteten är överens om att fisk känner negativa känslor som rädsla och smärta.

De flesta svenska vuxna säger att de skulle vilja se information om fiskens välfärd på etiketten för alla fiskprodukter, även om det inte finns en klar konsensus kring huruvida detta ska vara en fristående etikett eller som en del av befintliga etiketter.

Vuxna svenskar säger att de skulle vara villiga att betala mer för högre välfärd-fiskprodukter, i genomsnitt skulle de kunna tänka sig betala cirka 30 procent mer än för en icke-högre välfärdsprodukt.

Svenska vuxna kommer sannolikt att säga att termen hållbar på en fiskprodukt innebär att fiskarterna inte överfiskas.”

Översättning Katarina Hörlin

Kan kräftdjur känna smärta?

I år förbjöd Schweiz att koka humrar utan att först bedöva dem. En vetenskaplig internationell diskussion har länge pågått om kräftdjur och smärta.

Vi vänder oss till en av de mest erfarna kräftdjursforskarna i Sverige: Anna-Sara Krång, forskare vid IVL, Svenska Miljöinstitutet, som arbetat med kräftdjur under hela sitt yrkesliv, för att höra mer. Just nu arbetar hon bland annat i olika projekt om mikroplast, där hon studerar hur plaster av olika slag tas upp och påverkar marina organismer.

– Jag har dock arbetat med kräftdjur mer eller mindre hela min forskningskarriär, i nära 20 år, bland annat med havskräfta och europeisk hummer. Min forskning handlar framför allt om hur olika föroreningar och klimatförändringar påverkar kräftdjurens beteende och fysiologi. Jag har också varit inblandad i forskningsprojekt för att utveckla ett mer hållbart fiske och Anna-Sara Krång.

En del anser att eftersom kräftdjur kokas levande så innebär deras död mindre lidande än vad många andra djur tvingas utstå vid avlivning. Samtidigt förbjöd Schweiz i år kokning av levande humrar utan föregående bedövning.

Hur mycket vet ni forskare om kräftdjurs lidande då de kokas?

– Det bästa sättet att avliva ett djur måste vara att avliva det så snabbt och stressfritt/smärtfritt som möjligt. Kräftdjur är växelvarma djur som anpassar sin temperatur efter omgivningen, och vars aktivitet avtar med minskad temperatur. Att först kyla djuret och sedan koka i stor volym kokande vatten, så vattnet inte kyls ner för mycket och slutar koka, borde vara en snabb död. Det finns inga allmänna reg-

ler om hur kräftdjur ska avlivas i Sverige idag, men en avlivningsmetod som rekommenderats av EFSA:s vetenskapliga panel om djurs hälsa och välfärd är att först kyla ner djuret och därefter avliva genom att skära rakt igenom huvudet och thorax för att snabbt förstöra nervsystemet. Andra rekommenderar elektrifiering.

Är vetenskapen ense om att kräftdjur kan känna smärta?

– Om kräftdjur känner smärta eller ej är en pågående diskussion och det är viktigt att man i sammanhanget baserar sitt resonemang på vetenskap och inte på tyckande eller lägger in mänskliga egenskaper hos djuren.

Smärta definieras som en medveten, sensorisk eller emotionell, upplevelse av obehag. Men vad som är en medveten upplevelse är väldigt svårt att definiera och därmed är det svårt att avgöra om en organism har förmågan att känna smärta och uppleva lidande. När det gäller ryggradslösa djur som kräftdjur, finns relativt lite forskning i ämnet, svarar Anna-Sara Krång och förklarar att kräftdjur har ett komplext nervsystem och olika receptorer, som ger dem förmågan att reagera på och därmed undvika skadliga stimuli, till exempel kroppsskada, höga halter av tungmetaller eller sänkt pH i det omgivande vattnet, eller hot.

– Att ett djur reagerar på stimuli som potentiellt är smärtsamt behöver dock inte innebära att djuret upplever smärta, utan kan vara en automatisk reaktion. Vi kan mäta att kräftdjur reagerar på olika stressorer med beteendemässig och/eller fysiologisk

Anna-Sara Krång.

stress, eller att deras immunförsvar påverkas negativt, även om det i sin tur inte behöver betyda att de lider.

Flera tiofotade kräftdjur som humrar, krabbor och kräftor har välutvecklad rumslig

uppfattning och kan även lära sig att känna igen artfränder på individnivå med hjälp av specifika doftämnen (feromoner) och på så sätt undvika att nya konflikter uppstår flera dagar senare. Vissa kan också lära sig att undvika skadliga stimuli som mindre elchocker. Detta är egenskaper som tyder på att de har något slags medvetande, och därmed förmåga att uppleva smärta, även om det inte nödvändigtvis behöver vara så, svarar Anna-Sara Krång.

På restauranger kan man se humrar med klorna invirade i ett gummiband så att de inte ska skada andra humrar och ändå vara levande till dess någon köper den. Länsstyrelsen förbjöd Limhamns fiskrökeri för några år sedan att sälja levande humrar med klorna fixerade med gummiband. Förvaltningsrätten höll med, men när ärendet nådde Kammarrätten blev utslaget att detta tilläts.

Går det att utifrån vetenskapliga mätningar säga något om hur stressande detta är för hummern?

– Oavsett om ett djur upplever smärta eller ej är det förstås viktigt att i varje situation där man hanterar djur eller håller dem

i fångenskap minimera stress, inte utsätta dem för risk att bli skadade eller sjuka och ge dem möjlighet att i så stor utsträckning som möjligt utföra sina naturliga beteenden. Men vad som orsakar stress för ett visst djur och vad som är deras naturliga beteende varierar förstås väldigt mycket mellan olika arter, och kan även variera exempelvis mellan olika livsstadier inom en och samma art.

– Humrar ute i naturen kan i vissa fall leva relativt tätt inpå varandra om de bara har tillgång till bohålor eller gömslen. Även om de är kannibalistiska upprättar de sociala, hierarkiska strukturer som minskar risken för konfrontation, slagsmål och skada. Eftersom det ändå är stor risk att de skadar eller dödar varandra då de hålls i gemensamma akvarier är enskild/av-

skild förvaring med tillgång till bohåla att föredra vid längre tids förvaring. Vid längre tids förvaring, flera veckor eller månader, bör inte heller gummiband användas, då detta leder till förtvinade och försvagade muskler. Att sätta gummiband på klorna vid kortare tids förvaring i gemensamma kar eller i till exempel sumpar minskar kraftigt risken för att de skadar eller dödar varandra. Stressen vid skada måste anses avsevärt mycket större än den stress det innebär att ha klorna i gummiband. Förvaring i sump eller annan tät förvaring orsakar säkert någon grad av stress, men jag känner inte till några studier om detta och vill därför inte uttala mig om det.

Hur kommer det sig att du intresserat dig för just kräftdjur?

– Från början mest en slump; min hand-

ledare under mitt masterarbete arbetade med kräftdjur och hennes intresse och entusiasm smittade av sig. Som marinbiolog med ett stort miljöintresse var det lätt att fascineras av dessa varierande djur som förekommer i så många olika former, men också hur de påverkas av miljöförändringar. Jag är framför allt intresserad av kräftdjurens beteende och deras luktsinne som styr många viktiga beteenden, som att hitta mat, undvika fiender och hitta någon att para sig med. Om olika föroreningar eller andra miljöstressorer stör deras luktsinne kan det därför ha stor påverkan på deras förmåga att fungera i ett ekologiskt sammanhang, säger Anna-Sara Krång.

Det finns cirka 24 000 arter av kräftdjur, alltifrån från små hoppkräftor till större humrar, räkor och krabbor. ✕

FN agerar mot spöknät

Oräkneliga fiskar svälter och har svultit ihjäl efter att fastnat i fiskeutrustning som blivit kvar i haven. Det rör sig om miljontals-varje år. Nu finns en ljusglimt.

I somras kom beskedet att FN:s livs-medels- och jordbruksorganisation, FAO, förbinder sig att skydda havets djur genom att kräva märkta fiskenät. Ett beslut som innebär att djur nu kan skyddas från att fastna i spöknät, skriver World Animal Protection.

Varje år tappar fiskeindustrin 640 000 ton utrustning i havet. Dessa spöknät driver planlöst runt nere i vattnet och orsakar en utdragen plågsam död för miljontals fiskar och andra vattenlevande djur. Oftast svälter de ihjäl eller kvävs. Spöknät av plast står för 71 procent av alla intrasslingar av havslevande djur.

– Spöknät är det absolut största hotet mot marina djur, jämfört med alla andra former av nedskräpning orsakad av människan. Det är fyra gånger mer sannolikt att havets djur trasslar in sig i spöknät än alla andra former av skräp sammantaget, säger Ingrid Giske, som är ansvarig för organisationens globala satsning mot spöknät.

Även i Sverige finns de. I juni plockades under en dag två av de tjugo ton snörpvad, som legat i havet utanför Kungshamn sedan ett fartyg förliste 1985 upp. Nätet är

nio fotbollsplaner stort, rapporterade SVT Nyheter Väst.

Spöknät är ett globalt problem som kan stoppas genom ett internationellt samarbete mellan regeringar, fiskeindustrin och organisationer, har World Animal Protection länge påpekat och när FN i somras gav beskedet att de inför märkningskrav togs ett stort steg i arbetet mot spöknäten.

Förhoppningen är att tack vare ID-märkningen ska ansvariga för fartygen bli mer noga med att dra upp sin utrustning ur haven, då tillsynsmyndigheter kommer att ha möjlighet att spåra nät och åtala ansvariga.

Fysisk taggning, kemisk märkning, RFID, Radio-Frequency Identification, och bojar är exempel på hur spårningen kan ske.

Även den illegala marknaden måste bekämpas eftersom ”båtar är mer benägna att dumpa fiskenät om de fiskar illegalt. Ofta kastar de bort fiskenät i havet för att undvika att bli nekade tillträde till hamnar” skriver World Animal Protection Sverige.

Både FN:s miljöprogram UNEP och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO erkänner sambandet mellan illegala fiskebåtar och spöknät. ✕

Ett spöknät från korallreven, som NOAA, National Oceanic and Atmospheric Administration, i USA dragit upp. Problemet är globalt och bekämpas med internationella regler.

”Fått alldeles för lite uppmärksamhet”

Hallå där, Emma Brunberg, sakkunnig hos Djurskyddet Sverige, som färdigställer en rapport om djurskyddet för fiskar. Varför lägger ni fokus på fisk just nu?

– De har fått alldeles för lite uppmärksamhet, både av konsumenter, myndigheter och politiker. Det är helt enkelt dags att lyfta välfärden också för fiskar. Det har under några år varit fokus på de miljömässiga aspekterna av fisket, men man har helt glömt bort välfärden när man diskuterar hållbarhet. Speciellt viktigt är det eftersom det från politikerhåll uttalas att man vill öka produktionen av sjömat i Sverige. Det är farligt att prata om att öka en produktion så snabbt om inte diskussionen om djurskydd också lyfts.

Vad ska projektet resultera i?

– Vi skriver en rapport om välfärdsläget för odlad fisk i Sverige, som ska levereras till politiker och Jordbruksverket tillsammans med en lista med förslag och krav på hur vi kan göra saker bättre. Vi gör även filmer om vad fiskar kan och känner och vad den som vill äta fisk ska tänka på.

Har något förvånat dig under arbetet?

– Fisk var inte alls mitt expertisområde, så för en gångs skull har faktiskt ganska mycket förvånat mig. Framför allt hur coola fiskar är! Varje art är unik och de har så många olika roliga egenskaper som verkligen visar att de känner. I övrigt har jag tyvärr också blivit förvånad över hur illa fiskar behandlas, till exempel vid bedövning och avlivning. Hade ett däggdjur hanterats på samma sätt vid till exempel bedövning så hade det aldrig accepterats, media och konsumenter hade reagerat direkt. En positiv nyhet är att SLU beslutat att några av deras djurutbildningar ska inkludera fisk i högre grad.

I somras besökte ni en matfiskodling. Vad tar du med dig från det besöket?

– De gav mig mycket! Matfiskodlarna visar stor vilja att utveckla fiskvälfärden och har tagit fram en ”Code of practice” med branschriktlinjer för att säkerställa fiskarnas välfärd. Ett problem de tar upp är att tillståndstiderna för fiskodling är så korta, att de inte vågar chansa på stora teknikinvesteringar. Det är viktigt att få ordning på, när de verkligen vill ha en god djurvälfärd! ✕

1 KLIPP PÄLSEN

Det ska vara kort eller inget hår mellan trampdynorna. Detta för att inte smuts ska kunna fastna eller tovor bildas. En liten tova kan göra mycket ont. I långt hår kan även barr eller grus fastna och skava mot huden.

2 TORKA TASSARNA

Håll tassarna torra. Torka dem när ni varit ute, så minimeras risken att hunden ska få svamp. När detta görs finns också chansen att ta bort skräp som fastnat.

5 DISTRAHERA EFTER INSMÖRJNING

En smord tass vill den nyfikna hunden oftast undersöka direkt. Risken finns att all salva slickas upp bums, så ett råd är att så snart du smörjt in tassarna avleda uppmärksamheten: Kanske med en kul tuggleksak eller någon lek som får hunden att fokusera på annat än tassarna.

TRIMMA TASSARNA I HÖST

Hundar och katter går på tå. Under tårna sitter trampdynor. De dämpar stötarna när tassarna trycks mot marken. Men små skador kan ge stora problem. Här kommer råden om hur du kan ge djuren en trevligare tasshöst.

Källor: Agria, Svenska brukshundklubben och texten "Djurs fötter och händer, ben och armar, tår och fingrar" av zoofysiolog Anders Lundquist, senior universitetslektor emeritus, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

Text: Katarina Hörlin **Foto:** iStockphoto

3 DYNOR SOM STÖTDÄMPAR

Trampdynorna består av sju dynor: Fem fingertrampdynor, en handflatetrampdyna och en handknölstrampdyna. De är uppbyggda av fettvävnad och bindväv. Funktionen är att dämpa stötarna. Katt- och hunddjur är tågångare, de sätter bara i tårna när de går. Hälen ligger en bit upp. Vid hundens trampdynor sitter även svettkörtlarna.

4 SMÖRJ GÄRNA IN

Om trampdynorna är torra: Smörj in dem! Vissa hundägare har provat olika fiskoljor i kosten med fint resultat, andra lägger på ett lager tass-salva. Salva finns även i sprayform och det finns många varianter att välja mellan, är du osäker på vad som passar för just ditt djur så be djuraffären eller veterinär om råd.

6 MATA LAGOM

För att tassarna inte ska utsättas för onödig belastning är det viktigt att hunden håller normalvikt. Blir den överviktig får tassarna bära upp extra tyngd.

7 IBLAND FÅR SKÄRSÅR SYS

Om hunden eller katten skurit sig djupt så att det är sår som blöder, ring alltid din veterinär för råd. Skölj med koksalt eller vatten så att eventuell smuts försvinner. Bör såret sys måste det ske inom några timmar. Var mycket försiktig om du själv tänker sätta ett bandage runt tassens, dras det för hårt kan djuret få svåra skador.

8 SE UPP MED BULOR

Om din hund börjar slicka och bita mycket mot sina tassor eller om det kommer sekret, bulor eller håret faller av mellan trampdynorna och på tassens: ring alltid veterinär. Gör det också om trampdynorna fått förhårdnader, blivit röda eller fått mörka pigment. En veterinär kan utreda om det beror på allergi, andra sjukdomar eller hårsäckskvalster, demodex. Behandlingen bestäms utifrån orsak och kan variera.

Djurskyddet Kristinehamn firar 50 år

Cirka 200 katter och ett trettiotal hundar passerar Djurskyddet Kristinehamns dörrar varje år. Lägg därtill papegojor, råttor, kaniner och marsvin. **Alla hade de gått en oviss framtid till mötes** - om det inte vore för föreningens djurhem.

– Människors grymhet gör mig inte bara ledsen, utan även riktigt förbannad, säger vice ordförande Barbro Palm.

Det började redan 1968. Efter flera fall av kattmisshandel, som lokalpressen skrivit om, bestämde sig tre damer att starta en djurskyddsförening i värmändska Kristinehamn. Syftet var att sätta stopp för misshandeln av katter och att mata stadens änder vintertid, samt att bygga en djurbegravningsplats. Barbro Palm, som varit aktiv i verksamheten sedan 2007 ser med stolthet att mycket av dessa grundläggande åtaganden än idag lever kvar, även om verksamheten har utvecklats åtskilligt genom åren.

Jubileet ägde rum den 12 augusti och firades med pompa och ståt.

– Vi invigde vårt nya djurhem. Det stod

klart redan 2016, men eftersom vi var inne i en hektisk period just då så blev det aldrig någon officiell invigning.

Lotterier, tipspromenad, hundkavalkad, hantverksförsäljning, loppisbord och musik var andra ingredienser under dagen.

– Glädjande nog kom också chefredaktören för Nya WermlandsTidningen, Staffan Ander, och invigningstalade. Han är själv kattägare och kåserar ofta i tidningen om sina katter, säger Barbro Palm.

Det nya djurhemmet är en historia för sig. Under många år drev föreningen sin verksamhet i huset Barrliden. Ett hus som kommunen köpt in och lät Djurskyddet Kristinehamn använda utan kostnad.

– Det skulle rivas eftersom det låg inn-
anför bullerzonen från E18. Huset fyllde

länge en viktig funktion, men var ytterst opraktiskt som modernt katthem. Mer om detta finns att läsa i vår jubileumsskrift som utkom i samband med jubileet, tipsar Barbro Palm.

Efter att föreningen erhållit ett större arv kunde de köpa en egen tomt, och därmed flytta verksamheten till modernare lokaler.

– Vi köpte en paviljong av landstinget. Med hjälp av snickare och många ideella krafter rustade vi upp den och placerade på tomten, förklarar Barbro Palm, som idag stolt kan visa upp en modern anläggning innehållande både katthem med plats för 40 katter och ett katthotell med sju burar.

Berätta lite om katthotellet!

– Det är som vilket kattpensionat som helst. Husse eller matte lämnar sina katter där när de exempelvis resa. Katterna

Katten Pia har hittat en fin spaningsplats.

Full fart på djurhemmet.

Ett rum med utsikt. Signe och Sigge har lagt sig tillrätta.

Välkommet besök på äldreboende. En katt kan lysa upp en hel dag.

introduceras i den mån deras ägare önskar. Ibland kommer de på besök någon vecka innan, medan andra lämnar in dem direkt innan de åker. Gemensamt för alla katterna är att de får god omvårdnad, god mat, möjlighet till uteburar, och massor av kärlek för att känna sig trygga fort, förklarar Barbro Palm.

Under de elva år hon varit aktiv här har hon sett många djur bli räddade från misär, och upplevt åtskilliga solskenshistorier. Men när vi ber henne att berätta om ett speciellt minne blir hon tyst och betänksam. Hon förklarar att det ofta är de mörka ögonblicken som fastnar på näthinna och några av dem gäller hundar som omhändertagits av polis och lämnats över till djurhemmet.

– Ibland får vi in hundar, vars ägare ska sitta i fängelse. Vi jobbar hårt med att hitta först ett jourhem, sedan ett nytt hem åt hunden, och en av våra anställda är känd för sin makalösa förmåga att lyckas med detta.

Men det har hänt att den förra ägaren plötsligt har blivit frisläppt och vill ha sin hund tillbaka.

– Det är verkligen hjärtskärande när man sett hundar sitta och ”gråta” bakom sin nya husse eller matte och tvingats tillbaka mot sin vilja till en ägare som kanske misskött eller misshandlat dem under flera år. Där önskar jag att våra djurskyddslagar vore starkare så att man kunde förhindra detta, säger Barbro Palm, som själv varit jourhem åt ett antal hundar de senaste åren.

Vad har du lärt dig under den tid du varit aktiv inom Djurskyddets verksamhet?

– Jag har lärt mig att man inte förändrar världen genom att rädda ett djur. Däremot förändrar man världen för det enskilda djuret man räddar. Om man till exempel går lite försiktigare på stigen så kanske man inte trampar ihjäl just den där lilla myran, då har man åtminstone räddat ett liv. Empati uppnår man av träning och det är viktigt att alla människor tränar på att känna empati varje dag. Därför känner jag oerhört starkt för vårt REDE-projekt, som jag själv är ansvarig för inom föreningen.

När vi pratar om framtiden för Djurskyddet i Kristinehamn är Barbro Palm positiv. Hon berättar att föreningen arbetar på bred front. Bland annat har de ett bra samarbete med lokala veterinärer som hjälper till vid ➔

Barbro Palm med hunden Cajsja.

DJURSKYDDET KRISTINEHAMN

Grundades: 1968.
Antal medlemmar: Närmare 600.
Antal volontärer: Cirka 30.
Djur som tagits omhand: Katter, hundar, fåglar, råttor, kaniner och marsvin.
Antal omplaceringar: Cirka 200 katter och 30 hundar varje år.

alla rutinärenden och enklare behandlingar, samt de intilliggande större djurklinikerna vid mer akuta ingrepp. Barbro Palm anser att den stora utmaningen ligger i att hålla kostnaderna nere.

– Vi har ett bra samarbete med kommunens politiker och vi ansöker varje år om bidrag. I år begärde vi 58 000 kronor, och vi fick 40 000 kronor. Det är ett viktigt bidrag för oss. Vi anser att ett bra samarbete med kommunen och dess politiker är betydelsefullt för verksamheten, och gärna skulle vi se att fler politiker engagerade sig aktivt i vårt arbete. I dagsläget drar vi nytta av att ha en politiker i styrelsen. Men vi medvetna om att de har mycket annat att göra så vi jagar inte dem i tid och otid, förklarar Barbro Palm.

Vad tycker du är det viktigaste som hänt i föreningen under dessa 50 år?

– Framförallt att vi blivit aktiva på flera fronter. Vi arbetar på ganska stor bredd idag. Detta gör vi främst tack vare våra oli-

ka arbetsgrupper som är tillsatta av styrelsen. Varje grupp har en kontaktperson som en länk mellan styrelsen och arbetsgruppen. Bland annat har vi en aktivitetsgrupp, REDE-grupp, loppis-grupp, lotteri-grupp och grupper för yttre miljö och fågelmätning, säger Barbro Palm och tillägger: – Vår loppisverksamhet är en stor och viktig inkomstkälla. Nytt är att vi även skapat en ”besök äldreboendegrupp” som jobbar med att besöka äldreboende med sällskap av några av våra djur.

Ett par gånger om året åker föreningen ut med katter och hundar till kommunens äldreboende

– Det är enormt uppskattat och oftast kontaktar kommunen oss och ber oss att komma, säger Katinka Ridde-Coffey.

Hon är en av de som brukar åka ut på besök.

– Vi turas om. Ibland är det några av våra volontärer, ibland några av våra

medlemmar som åker ut tillsammans med vår ordinarie personal.

På grund av allergirisken så hålls aktiviteterna i ett särskilt rum, eller i äldreboendets entré. De djur som får vara med är noga utvalda, förklarar Katinka Ridde-Coffey.

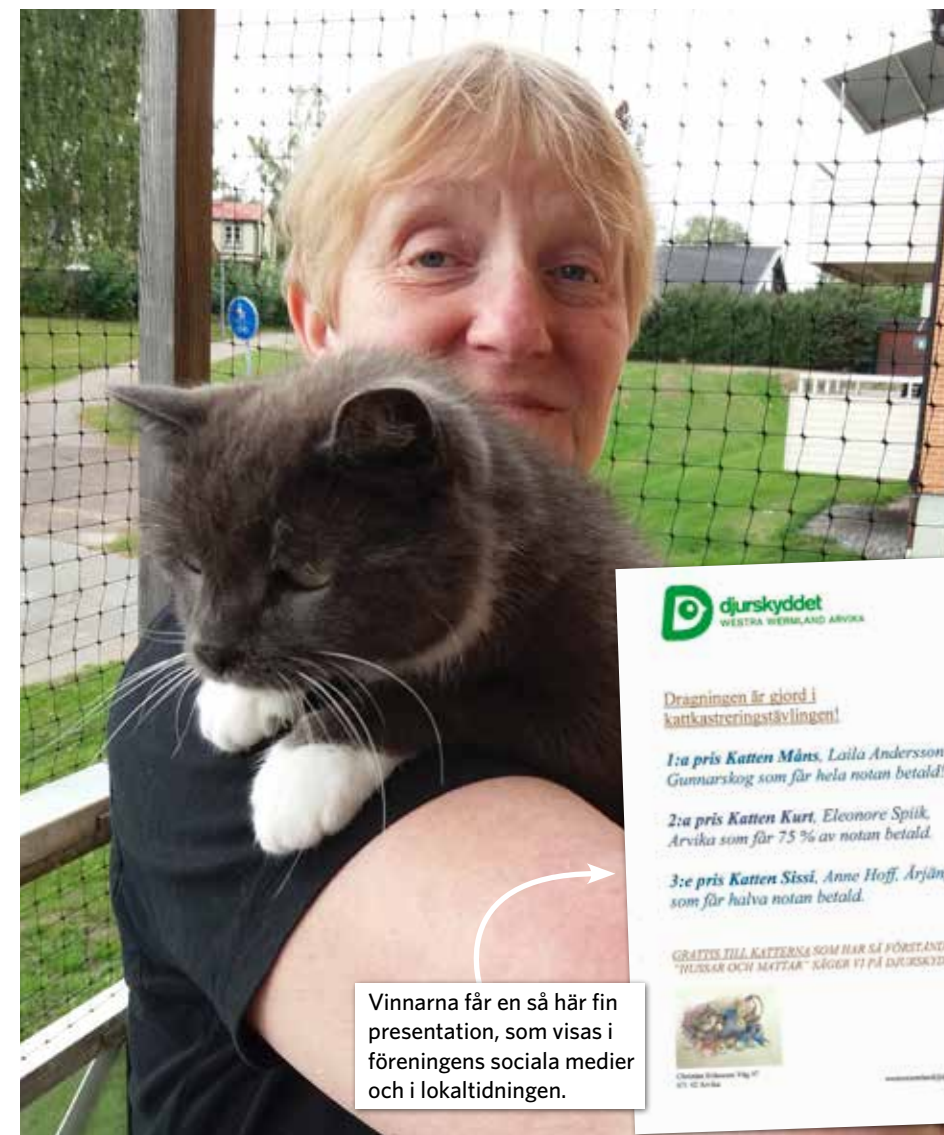
– Tar vi med katter från djurhemmet är vi noga med att det är stabila katter som tycker det är roligt. Ibland händer det att vi tar med våra egna privata djur.

Sista ordet går till Barbro Palm, som tillägger att ytterligare två stora utmaningar föreningen står inför idag är att fylla schemat med volontärer och att hitta engagerade personer för styrelseuppdrag.

– Tyvärr har inte situationen för hemlösa katter förändrats märkbart under dessa 50 år, som vi varit igång. Den största skillnaden är att vi idag kan fånga in dem och omplacera dem, annars är det lika många i omlopp därute! ✕

HÄR TÄVLAR DE I ATT KASTRERA

Grattis till katterna Måns, Kurt och Sissi, som har så förståndiga hussar och mattar! Så står det på den dragningslista där Djurskyddet Westra Wermland presenterar vinnarna i sin populära kastreringstävling.

Vinnarna får en så här fin presentation, som visas i föreningens sociala medier och i lokaltidningen.

Kvinnan bakom kampanjen: Vice ordförande i Djurskyddet Westra Wermland Lotta Grundel. Det var hon som fick idén att utforma kampanjen som en tävling. Här med katten August, som kom till henne Nobeldagen 2010. August hittades vid Mc Donalds i Arvika där han livnärde sig på vad han kom över. Han var illa dären och det tog några veckor i katthemmet innan han blev kontaktbar. Efter tre månader i katthemmet fick August ett hem hos Lotta.

– Detta är vårt sätt att försöka stimulera till kastrering och ID-märkning, säger Agneta Holmqvist, Djurskyddet Westra Wermland.

Första pris är att hela räkningen ersätts. Andra pris är att 75 procent ersätts och för tredjepristagaren ersätts halva räkningen.

– Vi utlyser både tävlingen och senare vinnarna på vår Facebooksida och i lokaltidningen Arvika Nyheter. Den senaste dragningen gjordes bland 15 inskickade betalda veterinärräkningar och just nu är en ny tävling igång från juli fram till december 2018. Dragning sker i januari 2019.

– Tidigare delade vi ut kastreringsbidrag men det var inte så många som nappade på det eftersom beloppet var lågt, 200 kronor. För att locka fler kom Lotta Grundel på att skapa tävlingsformen eftersom det blev mer lockande belopp. Tanken är ju att hela tiden påminna folk att kastrera sina katter.

För genom åren har det varit alldeles för många gratis kattungar som skänkts bort.

– Intet ont anande ägare till honkatter har bara delat ut sina ungar och ungarna hamnar ibland hos mindre seriösa ”djurvänner”. Det skapas sommarkatter och andra problem.

Hur fungerar ert samarbete med veterinärerna?

– Vi informerar veterinärerna inom vårt upptagningsområde, Arvika-Eda-Årjäng, alltså tre av 16 kommuner i Värmland, och ber dem sätta upp vår affisch och dela ut den till alla som låter kastrera sin katt. Vi uppmanar dessutom kattägare via vår Facebooksida och med annons i Arvika Nyheter ett par gånger under varje tävlingsperiod att skicka in kvittot till oss. Eftersom detta inte kostar veterinären något så har de inget emot vår tävling.

Vilka tips kan du ge till andra föreningar som vill starta en liknade kampanj?

– Var tydliga med vad tävlingen går ut på. I början fick vi fakturor på både avlivningar och tandstenskontroller! Sedan tilltalar ju en kampanj i tävlingsform många förstås. Det gäller bara att få ut informationen om att tävlingen pågår. Sedan är det alltid roligt att kontakta vinnarna och publicera deras namn i de kanaler vi använder. Alla blir glada på Facebook, även kompisarna gratulerar! ✕

Gillbo-Gröndalsskolans kurator Susanne Säfström Markebjær

Skola storsatsar på REDE-projekt i år

Personal och elever på Gillbo-Gröndals-skolan i Sollentuna står nu i startgroparna inför Djurskyddet Sveriges REDE-undervisning som drar igång i höst. REDE står för Respekt, Empati, Djur och Etik.
- Vi har enorma förväntningar! För mig personligen har det en djupare betydelse, säger skolans kurator Susanne Säfström Markebjær, som är den drivande kraften bakom projektet.

Det är en lång historia som ligger bakom att eleverna i årskurs ett till sex på Gillbo-Gröndalsskolan nu ska få ta del av Djurskyddet Sveriges REDE-undervisning.
- Det är en ganska fantastisk historia, säger kurator Susanne Säfström Markebjær och berättar att den började i Spångaskolan för 30 år sedan.
- Jag hade djurvård som tillvalsämne och läraren jag hade hette Owe Sandström. En fantastisk inspirerande person.
Av en slump stötte hon ihop med sin gamla lärare igen våren 2017 på Fjärilshuset i Haga.

Djurskyddet Sveriges Owe Sandström höll i våras ett starkt inspirationstal för lärarkåren inför REDE-starten.

Han var höll i visningar och föreläsningar.
- Jag berättade att jag precis tillträtt en tjänst på en skola i Sollentuna och var nyfiken på att starta upp med REDE. Owe log och sa att jag just talade med mannen som är mycket engagerad i föreningen. Och på den vägen är det, säger Susanne Säfström Markebjær och skrattar.
Efter en tids lobbyarbete fick hon klartecken från skolledningen att genomföra projektet. Owe Sandström besökte skolan i våras och pratade med skolledningen om hur arbetet skulle kunna se ut. Och i samband med uppstarten av höstterminen höll Owe en av sina berömda inspirationsföreläsningar "If you dream it you can do it" som inte lämnade någon oberörd. Han invigde även skolans fysiska rede som ligger på skolgården i form av buskage som har format en grönskande grotta.
- De få som var tveksamma kring projektet innan, ändrade nog uppfattning när Owe hade varit här. Jag har kollegor som sa att det var

den bästa föreläsning de varit på inom skolan och det fanns de som var rörda efteråt. Det var en stark och känslösam föreläsning, säger Susanne Säfström Markebjær.
REDE-projektet är en del i skolans anti-mobbingarbete. Inom ramen för skolans Olweusprogram arbetar de även med EQ Verkstan, som syftar till att öka barns empatiska förmåga, självkänsla och trygghet i skolan. Susanne Säfström Markebjær hoppas att de båda projekten ska komplettera varandra.
- Vi tänker stort kring detta. Kan vi lära barn att känna empati, att prata om hur de känner och ta hand om vår natur kan det mynna ut i en rad bra saker i framtiden såsom noll mobbing, ett varmare samhällsklimat och en värld där vi respekterar och tar hand om varandra. Det är nästan något existentiellt över det, så stort är detta.
Har du själv några djur?
- Ja, jag har en hund och två katter. Jag har alltid haft djur och känner en extrem kärlek till djur. ✕

Brevet om Bagheera från hans nya hem

Djurskyddet Kattvärnet i Haninge fick en hälsning i somras från katten Bagheeras nya familj. Katten hittades i en väska utanför Djurskyddet Sveriges kansli, Kattvärnet tog hand om honom och efter en tid fick han ett nytt hem. Anna Engström på Kattvärnet vidarebefordrar hälsningen till alla Tidningen Djurskyddets läsare:
"Hejsan! Här kommer en hälsning från Bagheera som jag adopterade från er i december!
Vi är så glada att vi hittade just honom – han är en så vacker, rolig och smart katt! ✕ Han verkar trivas bra här, han är ofta ute på balkongen (in-nätad förstås) och spejar på grannarna. Annars sover han i sängen eller leker med sin kompis Ester, som kom hit i februari ✕ Vi märkte ganska snart att Bagheera nog ville ha en kompis, han är så busig och aktiv!
Han var lite misstänksam mot Ester första dygnet hon var här på prov, men insåg snart att hon är en rolig lekkamrat som aldrig tröttnar på bus! ✕
Bagheera har mycket karaktär och vet hur saker och ting ska vara! Exempelvis tycker han inte alls om när jag borstar Ester. Hon är långhårig och tycker inte alls det är roligt att sitta still och bli borstad, och det märker Bagheera som gärna kommer till hennes försvar när jag försöker borsta – som den beskyddande "storebrorsan" han har blivit ✕"

ALU-FLEX HUNDBUR HELT I ALUMINIUM!

VARFÖR INTE DEN BÄSTA?

Smide & Montage AB

Tel: 0120-41030
www.alu-flex.se | info@alu-flex.se

CSiGORA

Hundbutiken för den medvetna hundägaren!

Vi har ett härligt utbud av hundtillbehör: Sköna hundselar, roliga belöningsleksaker, hundkläder, giftfria tuggben och hundgodis!

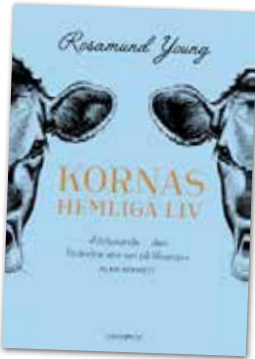

Välkommen!
www.csigora.com

LÅNGLÄSNING I HÖST

KORNAS HEMLIGA LIV
AV ROSAMUND YOUNG
LIND & CO

Kornas hemliga liv är berättelsen om en rad djur som lever och har levt på Kites Nest Farm i Cotswolds. Det här är en annorlunda typ av djurhållning, där djuren ses som de individer de är och där deras välfärd står i fokus. Boken är full av underbara anekdoter som var och en tydliggör de känslomässiga och kognitiva förmågor som dessa djur har men som inte normalt brukar förknippas med lantbruksdjur. Här får man till exempel möta Amelia, som sörjde sina dödfödda kalvar djupare än vad författaren trott vara möjligt

för djur att göra, och Meg, som inte bara lärde sig att gå uppför den "ko-säkrade" trappan, utan även lärde ut färdigheten till sina vänner. Boken handlar inte heller bara om kor utan även personliga anekdoter om får, grisar och höns får plats. Efter att ha läst denna bok har jag svårt att tro att någon ser på dessa djur som opersonliga och dumma igen. Jag rekommenderar boken varmt till alla som har ett intresse av djur, för det finns så mycket att lära sig och beröras av här.

Gården startade med mjölkproduktion och redan i bokens början berättas det om hur ägarna upptäckte det starka band som finns mellan ko och kalv. Man slutade sedan med kommersiell mjölkproduktion redan på

1970-talet för att istället låta kor och kalvar gå tillsammans så länge de själva ville. Problemet med kommersiell mjölkuppfödning beskrivs som kontrast mot beslutet de tog. Men även om ett stort fokus här är på en mer etisk uppfödning av djur jämfört med industrin så berörs aldrig den stora frågan om huruvida vi alls bör föda upp djur för att bli mat. På en teoretisk nivå kan jag verkligen anse att denna typ av djurhållning är den väg som köttproduktionen bör gå. Men på en känslomässig nivå har jag svårt att ta till mig att man kan känna och älska djur som individer för att sedan låta dem gå till slakt. Den känslomässiga process som detta rimligen måste ha inneburit för författaren hade jag gärna sett utvecklas. Men på detta lämnar boken inga svar.

Therese Lilliesköld

HERR BOHM OCH SILLEN

Vi har tipsat om den förr och vi gör det igen. Denna tecknade fina historia om Herr Bohm som vill ha en vän och försöker lära sin käre sill att leva på land, väcker så många tankar om människa och djur, om vänskap och frihet, och om vad som är naturligt beteende.

Katarina Hörlin

BORTSPRUNGEN
AV BRITT COLLINS
LIND & CO

En varm berättelse om en alkoholiserad hemlös man och en katt som har gått vilse. Tidigt i boken möts de två och på katters speciella vis förändrar katten långsamt mannens syn på sig själv. Även omgivningen förändrar sitt bemötande mot mannen när katten är med. Vandrandes och liftandes långa sträckor, från vinter till sommar, från hav till berg, stöter de på människor som visar vänlighet och välvilja. Men kommer kattens riktiga ägare att hitta den? Läs och njut av denna välskrivna kärlekshistoria.

Linda Bing

GUBBAS HAGE
AV KERSTIN EKMANS
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

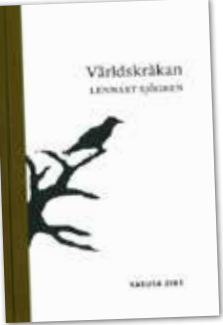
Denna bok fyller mina kunskapsluckor och väcker min nyfikenhet. Kerstin Ekmans språk när hon beskriver livet bland växterna, örterna, träden och djuren i Gubbas hage är så enkelt och medryckande att jag inte kan sluta läsa. Hon skriver om osäkerheten hon känner när de moderna flororna inte längre använder Linnés latinska namn och hon berättar om den nya tekniken för att dela in växter, "man undersöker numera växterna på molekylär nivå och man kan urskilja deras kromosomer" och genom denna teknik har det upptäckts att

Martine Everett

VÄRLDSKRÅKAN
AV LENNART SJÖGREN

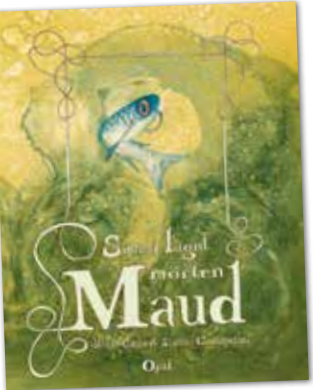
Så här skrev Tommy Olofsson i recensionen "Grymt och vackert om naturens lagar" i Svenska Dagbladet, när denna diktsamling av Lennart Sjögren kom 2010: "Djuren betraktar han med en oerhörd inlevelse och ömhet. Han kan skriva vackert om en råtta som ligger och ger di åt sina små skära ungar, rentav beskriva henne som en madonna, men han meddelar oss samtidigt att han lägger ut

SIMMA LUGNT, MÖRTEN MAUD
AV STEFAN CASTA OCH ILLUSTRERAD AV STAFFAN GNOSSPELIUS
OPAL FÖRLAG

Vacker bok om alla faror som lurar för en liten mört. De fina illustrationerna och roliga gestalterna döljer inte allvaret som ständigt lurar i bakgrunden. Ett fiskenet där en stor fisk fastnat, livet står på spel i varje simtag. Lika spännande för stora och små att stiga ner i denna värld under vattenytan.

Katarina Hörlin

blommor som Linné trodde var släkt inte alls är det. "Hela den stora familjen Scrophulariaceae har helt enkelt försvunnit."

Skog, djur, växter, människor: allt hänger ihop. Boken är ett slags idéhistorisk betraktelse över allt detta och hon skriver kritiskt om hur djurfabrikerna skärmar djuren från oss människor:

"Det förfärliga är att i modern djurhantering har människan börjat betrakta djuret som materia redan innan själen lämnat det." Sedan håller jag inte med om allt hon skriver, till exempel är det för mig en självklarhet att hundar får sova i sängen, men det är just hennes kärlek till djuren som genomsyrar hela boken och det är så skönt att läsa att det finns fler som tänker som jag.

gift för att ta kål på hela rättfamiljen. Om den skabbiga räven skriver han med smärtsam inlevelse, om dess plåga och död, men han glömmmer heller inte skabben som dör "i brist på räva".

Han skriver om älgen som långsamt dör av svält efter att ha fått sin käke sönderskjuten av en orutinerad jägare. Han skriver dikter om grodan, fladdermusen, grävlingen, gäddan, rådjuret, ordjuret, flugan, nattskärran, sparvhöken, ormen, grisen, myran, vargen, kalven, snigeln och många fler mer eller mindre märkliga aktörer i Vår Herres hage.

Ett mästarprov inom denna motivsfär är hans långa dikt "Den romerska katten", som handlar om och även riktar sig till en vildkatt på Colosseum i Rom." skrev Tommy Olofsson.

POPULÄRA NAMN PÅ FÖRSÄKRADE DJUR

När ni läst färdigt är det kanske dags att döpa en ny familjemedlem? Som kanske är en chinchilla? Vill ni att den ska heta som många andra välj: Saga, Batman eller Bella, för det är de tre vanligaste namnen på de chinchillor som försäkrats hos Agria. Listan är från juni 2018 och här finns fina tips för den som vill se vilka namn som är vanligast för fåglar, reptiler, marsvin och råttor. Funderar ni på namn till hamster kan vi berätta att Kiwi, Charlie och Bobo är vanligast och i kanintoppen ligger Stampe, Molly och Pelle. Skalman, Sköldis och Blixten är topp tre bland sköldpaddorna. Hela listan hittar du på försäkringsbolagets hemsida.

Ska den heta Skalman männe?

[illegible]

TÄVLA OCH VINN PRISER FRÅN VIVARA!

Vi lottar ut fem fina fågelholkar från Vivara. Perfekt att skämma bort fåglarna med! Vinsten kan skilja sig något från den på bilden här intill.

GÖR SÅ HÄR:

Det är det fyrsiffriga talet som bildas av de röda siffrorna (t ex FEM TRE ETT TVÅ = 5312) som är er svarskod. Ring **0944-670 90 09**. Följ de talade anvisningarna. Du ombeds att ange krysssets tävlingsnummer, som är 24, och den fyrsiffriga lösenkoden (ovan). Sedan är det klart.

Du kan inte ringa från hemligt eller dolt nummer. Det betyder att ditt nummer måste synas när vi söker det på hitta.se eller eniro.se. Samtalet kostar 10 kronor. Du accepterar kostnaden genom att trycka 1 i början av samtalet.

Senast **den 20 oktober** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

GRATTIS!

Förre numrets vinnare: Karolina Hedmo, Johanneshov, Christina Ottosson, Oskarström, Åsa Näslund, Karlstad, Marianne Andersson, Vrena, Marie-Louise Brorsdotter, Lyrestad.

Rätt lösning till Djurkrysset i nummer 2, 2018:

DIN VETERINÄR
smådjurskliniken

VÄLKOMMEN!

Medicinska utredningar • Operationsavdelning
Röntgen • CT-röntgen • Ultraljud • Cardiologi
Ögonspeglings • Kattmottagning • ID-märkning
Kostrådgivning • AI-kompetens

042-20 20 00 • www.dinvet.nu
Ekvändan 2, Helsingborg

Respekt Empati Djur Etik

Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial

- Djurinriktade värdegrundsövningar för barn i förskolan och skolan.
- Utvecklar barns empati och förståelse för andra individer.
- Vetenskapligt säkerställd effekt.
- Övningarna är anpassade till läroplanen.

Ladda ner
övningarna
kostnadsfritt på
www.rede.se

HUNDFANTASTEN.SE

Upptäck glädjen att komma närmare din hund!

Yrkesutbildningar, läger, hundkurser

Ring oss idag!

076 11 66 355

HUNDFANTASTEN
Kvalitet & Omtanke

HJÄLP! HUNDEN ÅT UPP KATTENS P-PILLER!

Min shitzutibetanskspaniel-blandras har lyckats komma åt kattens p-pillar som jag gömt i kattens mat. Han åt upp både mat och p-pillar. Nu undrar jag hur farligt är det för hunden?

Lena

VARFÖR BAJSAR KATTEN INTE I LÅDAN?

Jag har sedan i vintras haft problem med att min katt bajsar precis utanför kattlådan. Aldrig kissar, bara bajsar. Jag har provat att byta sand, tvätta runt lådan med vinäger/ät-tika och ta bort lukten med spray. Inget fungerar! I januari fick han en kattlåda till, men det är samma sak. Jag ser alltid till att han har ny fräsch sand i lådan och ända sedan han var liten har vi använt oss av kristaller. Jag har verkligen försökt med allt! Det är en kastrerad hane på 2,5 år. Jag tog över honom när han var ett år och när han började med detta hade det inte skett någon som helst förändring, kan jag tillägga. Vad kan det bero på?

Dorota

→ VETERINÄREN

SVAR: Det kan inte vara farligt som en engångsdos.

P-pillar för katt innehåller ett hormon som heter progesteron, vilket är ett dräktighetsbevarande hormon. Det är heller inte någon hög dos för hunden så du lär inte märka av några effekter om det inte var väldigt många piller, jag förstår det som att det var ett piller.

Däremot kan det vara värt att nämna att p-pillar kan ha skadliga effekter för katten i längden. Det ökar risken för diabetes, juvertumörer och livmoderinfektion. Därför används det idag i huvudsak till raskatter som man vill para senare. Faktiskt har användningen av p-pillar till katt (som var omfattande för 10–20 år sedan) gått ner så mycket att man avregistrerat det för veterinärt bruk, numera säljs bara p-pillar som är registrerade för människor till katt, och det har under året varit svårt att få tag i. Så jag är lite förvånad att du ens har p-pillar.

Om du ger p-pillar kontinuerligt är rekommendationen faktiskt att kastrera katten istället, då det inte medför några risker för dess hälsa.

Det finns också en annan aspekt av p-pillar, som inträffade ibland förr i tiden då bruket var utbrett. Om man missade ett piller, och katten började löpa och sen blev dräktig, fanns det stora risker för fosterskador och en besvärlig förlossning (alltså om man ger p-pillar till en dräktig katt) eftersom hormonet är dräktighetsbevarande. Och det är ganska vanligt att katter råkar spotta ut piller utan att man märker det. Det är ytterligare ett skäl till att inte ge det kontinuerligt, enda riktigt motiverade indikationen är tillfälligt uppskjutande av löp. Man var inte fullt medveten om riskerna förr, det har mer och mer kommit fram genom åren. ✕

Torkel Falk
Veterinär & ordförande i
Djurskyddet Helsingborg

→ ETOLOGEN

SVAR: Utan utredning är det svårt att avgöra orsaken, men jag ska ge ett antal möjliga förklaringar. Det är ovanligt att katter markerar med avföring, men det händer. Erbjud en alternativ metod att markera på platsen, t ex klösbräda och hjälp din katt att bevara sin "doft-profil" genom att inte använda starka rengöringsmedel i närheten av lådan. När katter går bredvid lådan kopplar detta ofta till för liten låda, felaktigt strö eller att lådan inte städas tillräckligt. Du skriver att du skaffat en till kattlåda utan effekt. Används den nya kattlådan alls? Ofta vill katter ha två kattlådor, en till urin och en till avföring. Katter har ofta ett favoritströ, många katter föredrar en doftfri klumpbildande sand där avföring kan täckas. Hitta din katts strö genom att placera två lådor med olika strö bredvid varandra och se vilken katten väljer. ✕

Elin Hirsch
Doktor i etologi

Swedbank

Swedbank Humanfond

– för dig som vill spara med både hjärna och hjärta.

Fonden placerar sitt kapital i svenska bolag som tar stort ansvar för mänskliga rättigheter, goda arbetsvillkor, affärsetik och miljön. Humanfondens samarbetsorganisationer arbetar världen över med bland annat bistånd, hjälpverksamhet, mänskliga rättigheter, miljö, natur och forskning. Fonden är även Svanenmärkt.

▶ Läs mer på [swedbank.se/humanfond](https://www.swedbank.se/humanfond)

Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. De pengar som placeras i fonden kan både öka och minska i värde och det är inte säkert att du får tillbaka hela det insatta kapitalet. Fondens värde kan variera kraftigt på grund av fondens sammansättning och de förvaltningsmetoder som används. Faktablad, informationsbroschyrer och fondbestämmelser för Swedbank Humanfond finns att hämta hos din återförsäljare eller på [swedbank.se/humanfond](https://www.swedbank.se/humanfond)

Acceptera din hund som den är

"Min hund är så dum så den klarar inte av sådant" är något jag ibland hört om hundar när jag pratat om aktivering och problemlösning. Den inställningen gör mig ledsen, och då inte bara för att hunden inte får möjlighet att prova på och utveckla sina förmågor. **Det är också tråkigt för den påverkar andras syn på hunden.**

Många hundägare verkar tyvärr omedvetna om hur mycket andras sätt att se på deras hund avgörs av vilken bild de själva ger av hunden. När vi lär känna en människa, använder vi våra ögon för att få ett synintryck och vi lyssnar på vad personen berättar. När vi träffar en hund använder vi också ögonen för att skapa oss en uppfattning, men vi får sedan beskrivet av ägaren hur hunden är. Den bilden kan påverkas mycket av ägarens egna personlighetsdrag och humör för stunden. En person som ofta jämför sin hund med andra hundar och som är irriterad på den för att den inte uppfört sig som önskat, kan uttrycka sig väldigt negativt om sin hund. En person som accepterar sin hund som den är och brukar lyssna på den och uppfatta de känslor och uttryckssätt den har, uttrycker sig oftare mer positivt eller neutralt.

Det är vi hundägare som avgör om vi vill beskriva vår hund som ointelligent, styrd av sina instinkter och besvärlig, eller som klok, medveten och älskvärd. Vi kan på ett jargongartat sätt säga att den är som alla av den rasen, till exempel att en labrador bara har mat i huvudet. Eller så kan vi förmedla bilden av en unik individ som inte är någon annan lik utan har sin egen personlighet, som är fascinerande att lära känna. Om vi vill att andra ska se positivt på vår hund, behöver vi fundera på vilken uppfattning vi ger dem.

På motsvarande sätt kommer vår hund att påverka hur andra ser på oss. Detta är många hundägare obehagligt medvetna om, vilket kan göra att vi skäms, försöker smyga undan eller komma med olika ursäkter. "Min hund brukar aldrig göra så här, det måste bero på att han har ont i höften" kan vara ett sätt att urskulda en hund som gör utfall. Men egentligen är det oss själva vi vill ursäkta. Vi vet att andras dom faller över oss som hundägare, att vi inte kan uppfostra eller handskas med vår hund. Sedan är det olika hur känsliga vi är för att känna oss dumma, en del bryr sig inte, men många plågas svårt av att tänka på hur andra ser på dem som hundägare.

Redan vårt val av hund, när det gäller ras och storlek, gör att vi riskerar att bli betraktade på olika sätt. Stora hundar, och vissa raser, drar till sig mer uppmärksamhet och ofta en hel del fördomar. Så beroende på vad vi har för hund, hur hunden beter sig och hur känsliga vi är för att känna skam, blir situationer olika jobbiga för oss. Men i grund och botten hänger det samman med det föregående – hur vi själva ser på vår hund och hur vi visar det för andra. Om vi accepterar vår hund som den är och förstår den utifrån de erfarenheter den har, blir allt så mycket lättare. Då behöver vi inte ursäkta hunden och oss själva eller försöka förändra den så att den ska "uppföra sig". Vi blir istället kärleksfulla mot både hunden och oss själva, vilket kommer att påverka omgivningen till att se mer positivt på oss.

I ett större perspektiv är det inte bara synen på vår hund, oss själva och vår relation det handlar om. Vi kan hjälpa till att skapa större empati för alla hundar om vi på ett positivt sätt berättar om dem som kännande och reflekterande individer med egna önskningar om sin tillvaro. Om vi visar våra känslor och berättar vad hundar betyder för oss, förstår andra hur fantastiska de är och vad relationen till dem kan ge oss människor. På så sätt kan vi också bidra till en vänligare och mer respektfull syn på hundar och deras rätt att få leva sina liv. ✕

Kerstin Malm, filosofie doktor i etologi, författare, föreläsare och samtalscoach. Hon har haft beteendeklinik för hundar och lever tillsammans med Holly, som är med på bilden.

"Det är vi hundägare som avgör om vi vill beskriva vår hund som ointelligent och besvärlig eller som klok och älskvärd."

Kattens munhälsa

God munhygien är **A** och **O** för ett långt och friskt kattliv.

Tandproblem hos katt är mycket vanligt, 70 procent av katter över fyra års ålder har någon typ av tandsjukdom och plack är den enskilt viktigaste orsaken till tandsjukdom.

De allra flesta katter drabbas någon gång i livet av ett eller flera av dessa tillstånd och obehandlade medför de smärta och obehag i munhålan samt bakterieväxt kring de drabbade tänderna. Bakterier förs sedan ut i blodbanan och ger upphov till bakteriella abscesser på andra ställen i kroppen.

Den onda cirkeln

Plack är det klabbiga, tunna lagret av bakterier som bildas på tänderna. Om de första mjuka beläggningarna ligger kvar kommer de så småningom att förkalkas och bilda tandsten. I tandsten trivs bakterier. Gifter från bakterierna retar upp vävnaden och benet drar sig undan. Efterhand blir det plats för mer tandsten och mer bakterier. En obehandlad tand med djupa fickor kan medföra tandlossning. Dålig tandstatus bäddar ofta för andra sekundära infektioner. Tandsten och plack är några vanliga problem som bör åtgärdas i tid, för att undvika tandlossning och onödigt lidande hos din katt.

Hur kan jag hjälpa min katt?

Det finns en helt naturlig hjälp, en fantastisk upptäckt av den internationellt kände tandläkaren och forskaren Sune Wikner i Umeå har visat sig hjälpa mot tandsten, plack och dålig andedräkt. PlaqueOff® pulver är en internationellt patentsökt naturprodukt och innehåller Ascophyllum Nodosum. Den är utan tillsatser av socker, konserveringsmedel eller färgämnen. Algen är näringsrik och innehåller dessutom 12 viktiga vitaminer och 13 mineraler och spårämnen, samt är rik på naturlig jod. Genom att varje dag regelbundet strö PlaqueOff® på maten eller ge Dental Bites så bidrar du till en sund munhälsa för din katt.

Läs gärna mer om PlaqueOff fungerar på www.madebyswedencare.se

Ny medlemsförmån – rabatt på kattsmucken!

Ellix säljer stilrena smycken online med olika motiv av katter. De arbetar dessutom för att minska antalet hemlösa katter i Sverige. Varje år donerar de en del av vinsten till organisationer som arbetar med att hjälpa Sveriges katter i nöd.

Nu får du som är medlem i Djurskyddet 20 % rabatt i deras nätbutik när du anger koden ”Djurskyddet20”.

Surfa in på <https://ellix.se> och spana in deras armband, halsband, örhängen och ringar.

Starta en insamling på Facebook!

Du kanske har sett Facebooks nya funktion som innebär att du kan starta insamlingar till välgörenhetsorganisationer? Nu finns Djurskyddet Sverige med bland de organisationer du kan välja att samla in pengar till. Se vår facebookside för mer information: facebook.com/djurskyddet

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress.

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag är intresserad av att stödja Djurskyddet Sveriges arbete. Skicka mig information om:

- ☐ Bli medlem (till dig som inte redan är det)
- ☐ Bli månadsgivare (100 kr/mån)
- ☐ Ge en gåva
- ☐ Minnesgåva
- ☐ Högtidsgåva
- ☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
(Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Kontakta vår medlemsservice

Har du frågor om ditt medlemskap, vill beställa informationsmaterial eller meddela att du har ny adress?

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Telefontiderna är mån–tors 9–15, fre 9–14.

Du kan också mejla till info@djurskyddet.se.

Brev skickas till:
Djurskyddet Sverige
Hammarby Fabriksväg 25
120 30 Stockholm

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 47 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0735-08 71 07
djurskyddet@karlshamn.se

Djurskyddet Ronneby

djurskyddet.ronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
dalarna@djurskyddet.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn

Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbilllochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0703-02 80 06
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Skygga Katten Hälsingland

Telefon: 0709-21 95 00
l.trempenau@telia.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0708-77 64 70
info@djurskyddetnorrahalland.se

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varbergs Djurhjälp

varbergsdjurhjalp@gmail.com

Halmstadortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 0706-39 37 55
jamtland@djurskyddet.se

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-41 11 00
kalmar@djurskyddet.se

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0704-530 518
djurskyddetvastervik@gmail.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

info@djurskyddetkronoberg.se

Djurskyddet Sigfrid (Växjö)

Telefon: 0760-22 05 04
sigfrid@djurskyddet.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0705-47 00 68
helsingborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
kullabygden@djurskyddet.se

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Snapphanen

Telefon: 0708-11 28 16
info@djurskyddetsnapphanen.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre

Telefon: 0761-40 49 00
angelholm-bjare@djurskyddet.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-87 94 17 / 073-679 18 44

Djurvännernas Förening i Stockholm

Telefon: 08-755 68 46
ordf@djurvannernastockholm.se

Djurskyddet Kattvärdet Haninge

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 0707-77 19 54
susanne.queckfeldt@gmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
nykoping@djurskyddet.se

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 0708-80 54 42
strangnas@djurskyddet.se

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad

Telefon: 0725-49 38 69
filipstad@djurskyddet.se

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0550-151 55
kristinehamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Säffle-Ämål

saffle-amal@djurskyddet.se

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

Djurskyddet Westra Wermland Arvika

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
westrawermland@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 090-14 21 11
info@djurskyddetvasterbotten.se

Djurskyddet Åsele Katthem Kurriyan

Telefon: 0941-109 87 / 070-218 09 41
aselekurriyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-300 20
vallaren@hotmail.com

Djurskyddet Kattjälpen Sundsvall

Telefon: 0707-32 02 40
info@kattjalpen.com

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67 / 073-063 23 45
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik

Telefon: 0709-45 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Intresserad av att starta en förening där du bor?

Läs mer på Djurskyddets hemsida:
www.djurskyddet.se/engagera-dig/starta-ny-forening

Eller kontakta Djurskyddets kansli:
info@djurskyddet.se
08-673 35 11

Catarina Niklasson Schöön
vice ordförande i Djurskyddet Sverige.

SISTA ORDET

Djurens juridiska ställning måste stärkas

När denna text skrivs har riksdagsvalet genomförts i Sverige och vi har vaknat upp till ett oklart parlamentariskt läge. Men oavsett hur regeringsbildningen blir, kommer vi i Djurskyddet Sverige att fortsätta vår lobbyverksamhet för ett bättre djurskydd i Sverige.

Den nya djurskyddslagen innebär förvisso några förbättringar, men mycket återstår för att stärka djurens rätt. Fortfarande är djurs juridiska ställning låg i Sverige. De betraktas som objekt och inte som subjekt i lagens mening. Djur är kännande varelser som kan känna smärta, obehag såväl som välbehag, men de kan inte tala för sig själva. Därför borde en Djurombudsman tillsättas för att ta tillvara djurs intressen och, med en lagändring, även företräda djur i domstol (detta har skett i USA). Därmed borde även djurrätt införas vid de juridiska fakulteterna i Sverige.

Länsstyrelserna som idag ansvarar för att utföra djurskyddskontroller är ofta underbemannade och hinner inte åka på alla anmälda fall av misstänkt vanvård av djur. Mer resurser behövs således för att utföra fler, gärna oanmälda, djurskyddskontroller. Dessutom skiljer sig förutsättningarna för hur djurskyddskontrollerna genomförs från län till län. Därför borde en Djurskyddsmyndighet återinrättas; en central myndighet med ett övergripande ansvar för djurtillsyn och djurskyddsfrågor.

Att polisen är underbemannad och arbetar för högt tryck är allmänt känt och det innebär att anmälda djurskyddsärenden ofta nedprioriteras eller läggs ner. Sverige behöver därför en rikstäckande välutbildad djurpolis, med befogenheter att omedelbart omhänderta vanvårdade och misshandlade djur. Sist, men inte minst, behöver straffsatserna för djurplågeri skärpas betydligt och straffsatsen grovt djurplågeri införas. Det ska kosta att behandla djur illa! ✖

Det här är Djurskyddet Sverige

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina nästan 9 000 medlemmar och 47 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i 120 år för att hjälpa djuren.

■ **Vår vision** är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivas eller slaktas ska det ske på ett smärtfritt sätt.

■ **Vi opinionsbildar** och påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer, samt är remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt samarbetar vi** med våra nordiska systerorganisationer och Eurogroup for Animals.

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll.

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

GENERALSEKRETERARE

Åsa Hagelstedt

ORGANISATIONSEKRETERARE

Majk Michælsdotter

SAKKUNNIG

Emma Brunberg

INSAMLING

Sara Frick

INFORMATION

Jeanette Polsäter, Peter Henriksson

& Sara Frick

EKONOMI

Adina Holmertz

REDE

Helena Risinger & Jeanette Polsäter

DJURSKYDDET UNGDOM

Sandra Rönnsvärd

UTSKICK & ADMINISTRATION

Martine Everett

RECEPTION

Jeanette Polsäter

PRAKTIKANT

Dorina Larsson & Madeleine Rosenblad

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Linda Maria Vonstad

STYRELSELEDAMÖTER

Catarina Niklasson Schöön, Kerstin

Linde, Gunnela Ståhle, Marie

Persson, Linnea Stålhandske, Owe

Sandström, Sofia Arkelsten, Stina

Näsström

NÄSTA NUMMER UTE DEN 14 DECEMBER

Foto: istockphoto

TEMA

När djuren dör

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Tack Kattliv!

Tidningen Kattliv skänker 100 kr till Djurskyddet Sverige för varje ny prenumerant de får via oss! Du betalar endast 374 kr och får då 8 nummer av tidningen Kattliv.

Beställ din prenumeration redan idag genom att maila dina adressuppgifter till **pren@kattliv.com**, kom ihåg att ange **kod 334 i ämnesfältet**. Det går också bra att skicka in talongen nedan.

Tillsammans kan vi göra skillnad för djuren!

Klipp här!

SKICKA IN TALONGEN NEDAN FÖR ATT PRENUMERERA PÅ KATTLIV!

JA, jag vill prenumerera på tidningen Kattliv och samtidigt stödja Djurskyddet Sverige. Du betalar endast 374 kr för 8 nummer.

För- och efternamn:

Adress:

Postadress:

E-post:

GÖR SÅ HÄR:

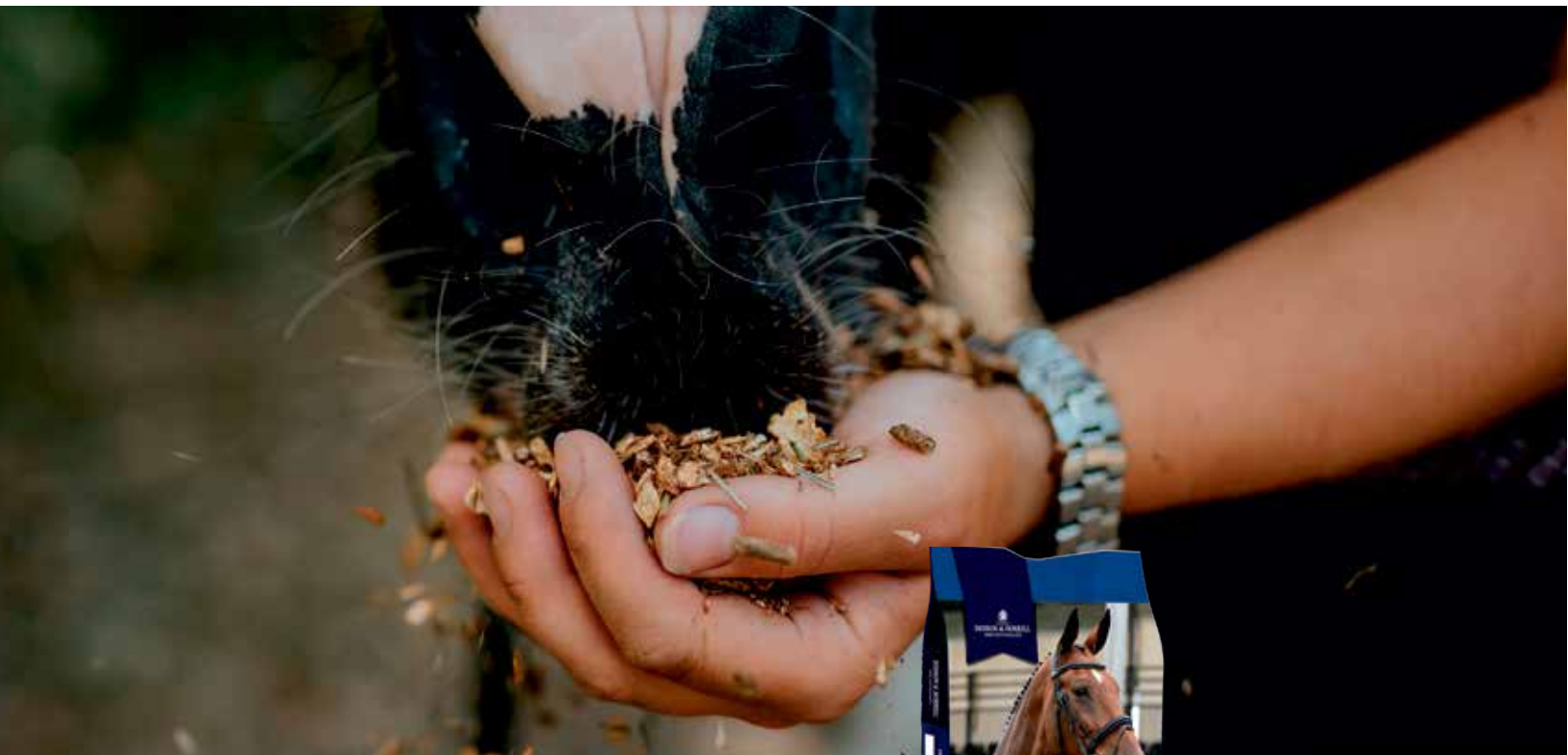
Klipp av talongen och lägg i ett kuvert.

Skicka kuvertet till:
Djurskyddet Sverige
Svarspost 20425761
120 20 Stockholm.

Du behöver inte något frimärke, Djurskyddet står för portot!

Har du frågor om din prenumeration, kontakta Kattliv: 0300-174 00 eller **pren@kattliv.com**

BUILD UP CONDITIONING MIX

ÄR EN MÜSLI TILL HÄSTAR
SOM SKA ÅTERSTÄLLA ELLER
FÖRBÄTTRA HULL, MUSKEL-
BYGGNAD OCH STYRKA.

Om du är osäker på vilket foder som passar bäst till din häst, så är du välkommen att kontakta vår foderrådgivning för att få utformat en foderstat som är speciellt sammansatt efter din hästs behov.

**FODERRÅDGIVARE
ELIN ANDERSSON**

Skriv till Elin på
ea@brogaarden.eu